

DJURSKYDDET

MEMBERSTIDNING FÖR DJURSKYDDET SVERIGE • NUMMER 3/2013 • ÅRGÅNG 123

ALMEDALSVECKAN

Djurskyddet Sverige höll seminarier och fanns på plats bland politiker och media i Visby **SID 22**

DJURFÖRSÖK BEHANDLAS OLIKA

Brist på riktlinjer leder till att djurförsöksnämnderna beslutar olika, menar kritiker **SID 28**

INGET DJURSKYDD I HAVET

Odlad fisk skyddas av lagen, men vild fisk är laglös. Hur mycket de lider spelar ingen roll vid fångst och slakt. **SID 8**

7

**TIPS PÅ HUR DU
FÅR HÖNSEN ATT
TRIVAS**

Fråga experten

Min hund blev huggormsbiten – vad ska jag göra? **SIDAN 30**

Djurkrysset

Tävla och vinn Djurskyddets munkjacka! **SIDAN 26**

Richard Herrey

Berättar om uppväxten i ett stall med fyrbenta vänner. **SIDAN 33**

Viacutan® Plus

– för glänsande päls och frisk hud

Be din veterinär
om mer
information
eller läs mer på
www.bivet.nu/se

Viacutan® Plus har den rätta balanserade sammansättningen som ger huden näring och som ger hunden eller katten en skinande päls.

I **Viacutan® Plus** kombineras essentiella omega-3 fettsyror från fisk med omega-6 fettsyror från gurkört. Dessutom innehåller **Viacutan® Plus** naturliga antioxidanter i form av extrakt från gurkmeja och rosmarin.

Viacutan® Plus kan dessutom fungera understödjande vid hudproblem.

SMARTPHONE

SCANNA KODEN
OCH LÄS MER OM
VIACUTAN

natural care by
Boehringer Ingelheim

Vi hjälper djuren

■ **Djurskyddet Sverige** är med sina ca 11 500 medlemmar och 58 anslutna lokalföreningar en av Sveriges största djurskyddsorganisationer. Vi har arbetat i över 100 år för att hjälpa djuren.

■ **Vi arbetar för** att alla djur ska ha det bra. Vi vill att alla djur ska ges möjlighet att utföra sina naturliga beteenden och att djurens livskvalitet ska förbättras. Vi vill att alla människor har ett etiskt och empatiskt förhållningssätt vilket innebär att vi tar ansvar för alla djur och bemöter dem med respekt.

■ **Vi opinionsbildar och** påverkar politiker för att förbättra djurskyddslagstiftningen. Vi finns representerade i olika arbetsgrupper och kommittéer samt är en remissinstans åt departement och myndigheter.

■ **Våra lokala föreningar** arbetar bland annat med att ta hand om djur som har blivit hemlösa och vanvårdade.

■ **Internationellt arbetar vi** genom Nordiska Djurskyddsrådet, Eurogroup for Animals och World society for the Protection of Animals (WSPA)

■ **Vårt arbete finansieras** av medlemsavgifter, arv och gåvor. Organisationen har 90-konto, verksamheten kontrolleras därmed av Svensk Insamlingskontroll. Läs mer på www.djurskyddet.se.

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ordförande Sven Stenson
Ledamöter Annelie Daging,
 Anton Dahln, Johan Beck-Friis,
 Katarina Linge-hag-Ekholm,
 Linda Maria Vonstad, Sven-Erik
 Alhem, Terese Askerstedt
Ersättare Björn Dahln, Gabriella
 Zsido, Owe Sandström

PLUSGIRO: 90 01 06-6

BANKGIRO: 900-1066

KANSLI

Generalsekreterare Åsa Hagelstedt
Medlemsservice Bella Öberg
Informatör & insamlingsansvarig
 Sara Frick
Tidningsredaktör Micke Hanås
Mini-REDE Elsa Frizell (Vik)
REDE Helena Risinger
Ekonomi Olle Wakter
Kanslistöd Irmeli Tarma

TIDNINGEN DJURSKYDDET

ANSVARIG UTGIVARE

Sven Stenson

REDAKTÖR (VIK)

Micke Hanås

GRAFISK FORM

Mathias Löfström

LAYOUT

Sara Frick

OMSLAGSFOTO

Istockphoto

ANNONSANSVARIG

Cecilia Lindstrand
cecilia-lindstrand@ardeo.se

TRYCK

Sörmlands Grafiska

MATERIAL

Redaktionen ansvarar inte för
 insänt, icke-beställt material

MANUSSTOPP FÖR NÄSTA NUMMER

18 oktober

KONTAKTUPPGIFTER

Djurskyddet Sverige
 Virkesvägen 10
 120 30 Stockholm

Tel: 08-673 35 11

info@djurskyddet.se
redaktionen@djurskyddet.se

WEBB

tidningen.djurskyddet.se

INNEHÅLL / 3.2013

TEMA DJURSKYDD FÖR FISKAR

Foto: Micke Hanås

9 Växer så det knakar. På fiskodlingen Fogdö Lax bedövas fisken manuellt innan slakt.

Foto: iStockphoto

14 Vild fisk saknar skydd. Den totala avsaknaden av djurskyddslagar medför stort lidande.

Foto: Sara Frick

22 Var är djurskyddslagen? Djurskyddsfrågorna på Almedalen genomsyrades av den stora frågan.

Foto: Brian Gunn / IAAPEA

28 Djurförsöksnämnder beslutar olika. Brist på riktlinjer är anledningen, menar kritiker.

Läs fler nyheter på
 vår webbtidning:
tidningen.djurskyddet.se

Micke Hanås

Vik redaktör

micke.hanas@djurskyddet.se

LEDARE

Skillnad på djur och djur?

■ **Att bli uppfiskad** av människan är den vanligaste dödsorsaken för de arter som räknas som matfiskar. Att leva ett fritt liv innan fångst och slakt är bättre för djuret än att födas upp i industriliktande villkor. Men det storskaliga fisket som vi har idag är ohållbart – både ur artskyddssynpunkt och ur djurskyddssynpunkt.

Vilda fiskar är i princip helt rättslösa. Svenska fiskare behöver inte ta någon hänsyn alls till djurskyddet vid fångst och slakt. En fisk som fångas med en trål löper risk att bli krossad i trålen, för att sedan kvävas till döds på däck. Det kan jämföras med om vi skulle "skörda" våra nötkreatur genom att brutalt samla ihop dem och knuffa ned dem i en damm där de fick drunkna – helt utan att bryta mot lagen.

Att det görs skillnad på djur och djur är ingen hemlighet. Ingenstans blir detta mer tydligt än när det gäller fisk.

Odlad fisk räknas som "hållen av människan" och omfattas av djurskyddslagen. Då krävs bedövning innan slakt. Men trots att vilda fiskar är precis lika smärtsamma som odlade fiskar, och trots att vild fisk på ett sätt hålls av människan – fisken kan tillbringa timmar i en trål eller snörpvad innan de dras upp – så skyddas de inte av djurskyddslagen.

När det gäller jakt på vilda landdjur måste fällor godkännas av Naturvårdsverket. Men inga djurskydds krav ställs på fiskeredskap. Rapporten "Kan fiskar känna smärta och/eller lidande?" från Nationellt centrum för djurvälstånd slår fast att det finns överväldigande bevis för att de kan känna smärta, och att deras "fysiologiska kapacitet" liknar den hos däggdjur. Ännu ett område där lagstiftningen inte följer forskningen. ✕

TYCK TILL!

Mejla dina idéer och åsikter till redaktionen@djurskyddet.se. Läs fler artiklar på tidningen.djurskyddet.se. Följ oss på www.facebook.com/djurskyddet.

Djurplågeri att meta med mask!

Det är ett stort djurplågeri att meta med mask eller annat levande bete. När man var ung pojke tänkte man inte på detta och inga äldre talade heller om detta, det var bara så naturligt att gå till slaskhögen eller någon gödselstack och fylla på maskburken. Att masken slingrade sig av smärta tänkte ingen på.

Men man behöver inte meta med mask, det går bra med annat bete – till exempel bitar av en råka, eller bitar av en tidigare uppmetad fisk. Jag har testat detta och fått sjudubbelt mycket mera fisk på till exempel abborre eller mörktökt.

En annan sak man också kan göra för att minska på skador på fisken: Ta en tång och klipp bort hullingar på kroken, fisken följer med upp ändå. Med en liten spetsig tång är det lätt att ta ut kroken ur fiskens gap och den blir minimalt skadad, och är det ingen fisk man vill behålla är det bara att släppa den i vattnet igen.

Det går inte att förbjuda metandet, men det går att göra det mycket, mycket mindre plågsamt och med små skador på fisken. Föräldrar tala om allt detta för edra barn och visa dem hur man skall göra.

Ake Espegren i Djurskyddet Sverige

Foto: Josh Mazgelis

Det svenska djurskyddet är en maktuppvisning från byråkraterna

Man behöver inte vara läskunnig i den högre skolan för att kunna konstatera att det svenska "djurskyddet" inte bedrivs i enlighet med svenska lagar, och att avsikten med ingripanden från byråkraters sida inte är att skydda djur från onödigt lidande eller höja djurens välfärd – avsikten är kort och gott att utöva makt för byråkratins egen skull, och det är detta som jag och många med mig protes-

terar mot. Här nöjer sig inte byråkraterna med lögnen och förtal för att uppnå lidande för djur hos enskilda personer/djurägare – nej då, utöver detta görs det förelägganden och förbud av sådan art och karaktär att det i förlängningen drabbar djuren å det grövsta. Jag har över 20 års erfarenhet av det svenska djurskyddsbedrägeriet så jag vet vad jag talar om.

Sten-Gunnar Hörberg

Förtydligande i nr 2 2013

En insändare i förra numret om rävjakt kortades ned, varpå datumen då det är tillåtet att jaga föll bort. Jakt på rödräv får bedrivas från den första augusti (21:e augusti om jakten sker med hund) till antingen sista februari, 15 mars, 31 mars eller 15 april beroende på hur långt norrut i landet jakten sker. Om det rör sig om skydds jakt får räven jagas året runt. Enligt Jaktförordningen 4:e bilagan punkt 10 får årsunge av rödräv jagas året runt, "om det behövs för att tillgodose viltvården". Detta gäller även vid jakt med grythund. ✕

Tidelag ska förbjudas vid årsskiftet

■ **Ett förbud mot** tidelag, det vill säga sex med djur, var en del av utredningen om en ny djurskyddslag. Ändringarna i djurskyddslagen var planerade att läggas fram som en proposition redan i mars, men sköts upp på obestämd framtid. I början av juni kom ett förslag från regeringen om ett förbud mot tidelag, som ska träda i kraft den första januari 2014.

Sven Stenson, ordförande för Djurskyddet Sverige, är positiv till förslaget på förbud och vill se fler uppdateringar av djurskyddslagstiftningen framöver.

– Vi hoppas ju att man fortsätter att jobba på det inslagna spåret, med den djurlagsutredning som man gjorde, och att det här är början, säger han.

Det har redan tidigare varit förbjudet med djursex om sexet räknats som djurplågeri, något som varit svårt att bevisa. Det nya förbudet kommer att innebära ett totalförbud mot alla sexuella handlingar med djur, skriver regeringen i ett pressmeddelande. Brots-

skalan kommer att sträcka sig från böter till fängelse i högst två år i grova fall.

Förslaget granskades av Lagrådet, och mötte hård kritik. Bland annat vänder sig Lagrådet mot att de nya reglerna skulle bli en del av djurskyddslagen istället för att ingå i brottsbalken under djurplågeri. Om de är del av djurskyddslagen gäller de bara djur som hålls av människan, och inte till exempel vilda djur. Enligt Lagrådet kommer de allvarligaste sexuella handlingarna mot djur även i fortsättningen att räknas som djurplågeri, och det är otydligt när den nya bestämmelsen ska tillämpas. Kritiken är så hård att Lagrådet avråder från att förslaget läggs till grund för en ny lag, skriver Riksdag & Departement.

Lagrådets yttrande möter kritik från Djurskyddets styrelseledamöter Sven-Erik Alhem, före detta överåklagare, och Johan Beck-Friis, veterinär. En sexuell handling kan vara stressande även om den inte är skadlig, skriver de i en debattartikel i Dagens Juridik. ✕

Ingen samlad bild av djurparkernas bevarandearbete

■ **I förra numret** av Tidningen Djurskyddet lovade Tomas Frisk, ordförande för Svenska Djurparksföreningen, att en sammanställning över kostnaderna för de olika djurparkernas bevarandearbete skulle vara färdig i maj. Men sammanställningen saknas fortfarande.

– Vi gjorde en rätt omfattande enkät kring olika djurparksers bevarandenytt och skickade ut i våras. Tyvärr har vi inte fått så många svar som vi önskat ännu. Våren och sommaren är en hektisk tid för alla djurparker, skriver han i ett mail till Tidningen Djurskyddet.

Enligt Tomas Frisk kommer styrelsen för Svenska Djurparksföreningen att kontakta djurparkerna för att skynda på sammanställningen. ✕

Foto: Elsa Frizell

Förbud mot djurparker och vilda djur på cirkus

■ **Belgien är på** väg att ansluta sig till de europeiska länder som har förbjudit vilda djur på cirkus. Förbudet ska klubbas igenom av det belgiska parlamentet innan det träder i kraft.

– Det är uppenbart att djurskyddet för vilda djur inte kan garanteras i cirkusar – det är inte en plats för dem. Ett förbud är det enda logiska. Vi är väldigt nöjda, det är ännu en seger i kampen för djuren, sade Ann De Greef, direktör för den belgiska djurskyddsorganisationen GAIA, i ett pressmeddelande. GAIA har länge jobbat för att dokumentera villkoren för landets cirkusdjur.

Även El Salvador har valt att förbjuda vilda djur på cirkus. Andra sydamerikanska länder som Bolivia, Colombia, Costa Rica, Ecuador, Paraguay och Peru har redan antagit liknande lagstiftningar, skriver Djurens Rätt på sin blogg.

I Costa Rica har man tagit förbudet ett steg längre och valt att stänga landets två djurparker på etiska grunder. Parkerna kommer att göras om till stadsparker och botaniska trädgårdar.

– Vi gör oss av med burarna och integrerar den biologiska mångfalden i botaniska parker på ett naturligt sätt. Vi vill inte ha djur i fångenskap – såvida det inte handlar om att rädda dem, sade René Castro, landets miljöminister, i ett uttalande. ✕

Foto: Dirk-Jan Ranzijn

Fler vill föda upp mink

■ **Efterfrågan i världen** på minkpäls ökar, och priserna följer efter. Största delen av landets minkpälsproduktion går på export, och minkbranschen i Sverige kommer att växa. Det förutspår Johan Dalén, ordförande för SPR, Sveriges pälsdjursuppfödarens riksförbund.

– Ja den växer så det knakar. Bara sedan årsskiftet har ett hundratal seriösa lantbrukare ringt mig. Tittar jag bara på dem som har skaffat tillstånd de senaste månaderna, så bedömer jag att branschen kommer att växa med mellan 20 och 25 procent i år, säger han till Ekot.

Samtidigt finns ett motstånd mot branschen. Frågan har tagits upp och motionerats om i riksdagen, och förblir en viktig fråga för flera djurrättsorganisationer. Djurrättsalliansen driver för närvarande kampanjen "Sveket mot minkarna", med målet att få stopp på minknäring. ✕

"Vargutredningen präglas av en skjut-för-fan-lösning"

Text och foto: Elsa Frizell

■ **I slutet av** augusti presenterade regerings utredare Peter Egardt sitt förslag för hur vargpolitiken kan utformas. Till sin hjälp har utredaren haft en expertgrupp med representanter från nio organisationer, bland annat naturvårdsorganisationer, jägare, samer och lantbrukare.

Det omtvistade ämnet om vargstammens storlek ska enligt förslaget läggas på Naturvårdsverket, som ska göra en vetenskaplig bedömning på hur många vargar som behövs för att uppnå en gynnsam bevarandestatus. Om vargarna blir fler än så kommer licensjakt att tillåtas. Men i huvudsak ska vargstammen regleras genom skydds jakt som det kommer att vara lättare att få tillstånd till.

– Redan efter första vangangreppet ska beslut om skydds jakt kunna tas. Det här när det gäller rennärning, fäbodsbruk och skärgårdsöar, säger Peter Egardt.

Sven-Erik Alhem från Djurskyddet Sveriges styrelse är positiv till att det föreslås högre bidrag till de skadade tamdjursägarna, men är kritisk till att det ska bli enklare att ordna med skydds jakt.

– Utredningen präglas mycket av en skjut-för-fan-lösning och jag tror inte att det ökar acceptansen bland fårägare. Vargen är en del av vår natur och ska så förbli. Man ska inte lättvindigt söka påverka opinionen genom att göra det lättare skjuta bort vargen, säger Sven-Erik Alhem.

Istället tycker han att utredningen kunde koncentrerat sig mer på åtgärder för att skydda fåren. På ett remissmöte med regeringens utredare föreslog Djurskyddet att staten bekostar bättre elstängsel, och i väntan på detta anställa arbetslösa ungdomar som färtillsyningsmän. ✕

Danskt center för alternativ till djurförsök

■ **Danmarks livsmedelsminister** Mette Gjer-skov meddelade i juni att ett nytt center för alternativ till djurförsök ska öppnas. Centret, som är ett samarbete mellan myndigheter, djurskyddsorganisationer och läkemedelsindustrin, ska baseras på de så kallade 3R-principerna. 3R står för de engelska termerna Replace, Reduce och Refine – ersätta, minska och förfinas, och syftar på strategier för att minska antalet djur som används och det lidande de utsätts för i försöken.

Dyrenes Beskyttelse, en av de djurskyddsorganisationer som står bakom det kommande centret, arbetar egentligen för att fasa ut djurförsök. Men Britta Riis, direktör för organisationen, är ändå positiv till samarbetet med läkemedelsindustrin.

– Det kanske är en uppseendeväckande allians eftersom Dyrenes Beskyttelse arbetar

för att fasa ut användningen av försöksdjur. Men ändå så var dialogen en av de saker som medverkade till att ministern i dag offentliggör ett center som kommer att innebära både bättre förhållanden för djuren och inte minst alternativ till djurförsök, sa Britta Riis i ett pressmeddelande som skickades ut samtidigt som beslutet offentliggjordes.

Madeleine van der Veer, pressekreterare för landsbygdsminister Eskil Erlandsson, vill inte säga om det finns planer på ett svenskt 3R-center eller inte i nuläget.

– Regeringen har fått ett förslag om ett 3R-centrum, efter en utredning som gjorts av Jordbruksverket, Vetenskapsrådet och Nationellt centrum för djurvelfärd. Utredningens tankar bearbetas för närvarande i Regeringskansliet, svarar hon Tidningen Djurskyddet via mail. ✕

Rättspsykiatrisk vård för kattplågaren i Göteborg

■ **Nio katter dödades** och plågades av en 16-årig pojke i Göteborg. I mitten av juli dömde stadens tingsrätt honom till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning. Pojken har själv sagt i polisförhör att han dödade katterna för att han mådde dåligt, och att plågeriet fick honom att må lite bättre, enligt tidningen Expressen.

– Det är mycket tragiskt hela målet, med många drabbade kattägare, och 16-åringen som är mycket sjuk. Nu får han den vård han behöver, säger åklagare Madeleine Berndt Stragnér.

Pojken vårdas redan nu på en institution,

och följde rättegången via en videolänk. Tillägget "särskild utskrivningsprövning" betyder att förvaltningsrätten måste godkänna en utskrivning.

Gärningsmannen gick länge polisen. Men en grupp aktiva på internetforumet Flashback tog på eget initiativ upp jakten. Deras detektivarbete var en viktig del av utredningen.

– Jag bekräftar att vi haft kontakt med en grupp anonyma medborgare som plockat fram uppgifter i fallet. Deras arbete har varit till oerhörd god hjälp, säger Stefan Olsson, kommissarie vid kriminaljouren i Göteborg, till DN. ✕

Hamburgerkedjan Max garanterar bedövning innan slakt

■ **Den svenska hamburgerkedjan** Max har påbörjat en etablering i Dubai, med planer på flera nya restauranger i olika arabländer. På dessa restauranger kommer enbart halalslaktat kött att serveras. Alla djur som slaktas med religiösa metoder i Sverige bedövas innan slakten, i enlighet med djurskyddslagen. Utomlands är det dock vanligt med obedövad

religiös slakt, och Djurskyddet Sverige tog upp frågan med Max hamburgare, som nu lovar att allt kött som kedjan serverar kommer från djur som bedövats innan slakt.

– Vi gläds åt att vi genom att ta kontakt med Max hamburgare har höjt medvetenheten inom företaget och bidragit till att det hemska djurplågeri som obedövad slakt innebär kan undvikas, säger Åsa Hagelstedt, generalsekreterare för Djurskyddet Sverige. ✕

Foto: Max

Föreningar lämnar Djurskyddet – dubbla medlemskap inte tillåtet

■ **Sedan i fjol** har tre medlemsföreningar valt att lämna Djurskyddet Sverige. Alla tre – Djurskyddsföreningen Hitta Katten i Enköping, Gotlands djurskyddsförening och Göteborgs djurskyddsförening – var medlemmar i både Djurskyddet Sverige och Svenska Djurskyddsföreningen, något som Djurskyddets styrelse reagerat mot.

Agneta Eriksson, ordförande i Göteborgs djurskyddsförening, uppfattar det som att Djurskyddets styrelse ställde ett ultimatum – antingen gå ur Svenska Djurskyddsföreningen eller bli uteslutna ur Djurskyddet. Då valde Göteborg att hellre lämna Djurskyddet på egen hand.

– Vi tycker det är tråkigt, för vi har alltid varit medlemmar och alltid haft ett gott samarbete. Vi beklagar verkligen att vi tvingades till ett sådant beslut, säger Agneta Eriksson.

Hon berättar att beslutet också handlade om att Göteborgs djurskyddsförening har en stark egen identitet, och ville behålla sin egen logga och sina egna stadgar. Agneta Eriksson håller inte med om att det skulle vara omöjligt att vara medlemmar i både Djurskyddet och Svenska Djurskyddsföreningen.

– Svenska Djurskyddsföreningen är inte någon riksorganisation med lokalföreningar, som Djurskyddet Sverige är, utan det är en förening där vi som juridisk person blir medlemmar för att stödja deras djurskyddsarbete, precis som vi är medlemmar i Svenska Djurhemsföreningen. Vi ser ingen motsats där.

Sven Stenson, ordförande för Djurskyddet Sverige, tycker att det är synd att föreningarna valt att lämna Djurskyddet. Han gör en annan bedömning angående de dubbla medlemskapen.

– Vi menar att Svenska Djurskyddsföreningen är ett förbund, och vår generella syn är att man inte kan tillhöra två riksförbund.

Och hur man gör där hade vi varit beredda att ta en diskussion om. Det var aldrig något ultimatum från oss, utan något som vi skulle kunna pröva från fall till fall.

Han tror att de dubbla medlemskapen i grunden handlar om ekonomi.

– Jag tror att det handlar om att man vill ha bidrag från så många som möjligt, och det förstår jag.

Åsa Hagelstedt, generalsekreterare i Djurskyddet Sverige, menar att det både är en principfråga och föreningsteknisk omöjlighet.

– Vi vill vara ett samlat förbund. Vårt förbund består av våra föreningar, vi är inget annat. Och föreningarna kan inte också vara med i en annan organisation med delvis annorlunda ideologi och stadgar. Det handlar om att känna en samhörighet. En lokalförening i Djurskyddet Sverige kan inte också vara med i Svenska Djurskyddsföreningen, eller Djurens Rätt för den delen, även om båda organisationerna gör bra verksamhet för utsatta djur. Som enskild person kan du däremot vara medlem i flera organisationer.

Djurskyddet förlorar cirka 1500 medlemmar i och med de tre föreningarnas utträde. Enligt Agneta Eriksson kan Göteborgs djurskyddsförening tänka sig att gå med i Djurskyddet igen i framtiden, om villkoren skulle ändras. ✕

Fler hemlösa katter på sommaren

■ **När sommaren lider** mot sitt slut brukar trycket på landets katthem öka. Helena Jonsson är styrelseledamot i Djurskyddet Bollnäs Ovanåker och engagerad i föreningens katthem. Hon känner igen fenomenet.

– Just den här tiden, på våren och sommaren, så ökar det här med kattmammor och ungar.

Antalet katter som katthemmet kan ta emot beror på hur många de kan adoptera bort, berättar Helena Jonsson. Trycket på katthemmet ökar i och med att fler hör av sig om hemlösa katter på sommaren.

– Vi har fått in hela våren och under sommaren har vi tagit emot katter så fort vi har kunnat, så det är säkert ett tiotal, säger hon. ✕

"Vi vill vara ett samlat förbund. Vårt förbund består av våra föreningar, vi är inget annat. Och föreningarna kan inte också vara med i en annan organisation med delvis annorlunda ideologi och stadgar"

Foto: Åsa Hagelstedt

Frigående danska grisar.

Bättre villkor för danska suggor

■ **Danska suggor står** fixerade i trånga boxar ungefär hälften av sina liv. Men med en ny lagändring, som träder i kraft 2015 för nya anläggningar och 2035 för redan byggda anläggningar, kommer tiden i fixering att minska till en femtedel av deras liv. Suggorna kommer då bara att stå fixerade när de föder och när smågrisarna diar. Danmarks regering satsar även sammanlagt 33 miljoner danska kronor på bland annat forskning för att förbättra villkoren för grisar.

Danska Dyrenes Beskyttelse jobbar för att helt förbjuda fixering av suggor, men ser ändå lagen som ett stort framsteg. I Sverige, Norge och Schweiz är fixering av suggor helt förbjudet. ✕

Djurskyddsinspektörer ofta hotade

■ **Sju av tio** djurskyddsinspektörer har blivit hotade i jobbet. En tiondel har dessutom blivit utsatta för våld. Det visar en rapport från fackföreningen Naturvetarna. Henriette Bonde, djurskyddsinspektör och vice ordförande i Djurskyddsinspektörernas riksförening, känner igen problemet. Hon menar att arbetsgivarna måste ta problemet på allvar.

– Vi kommer ut till både missbrukare och psykiskt sjuka och vi fattar obekväma beslut. Ett problem är att vi är för få, så vi tvingas åka ensamma och ett annat är att det saknas rutiner för hur våld och hot ska hanteras, säger hon till Sydsvenskan.

Vissa länsstyrelser, men inte alla, har införskaffat utrustning som inspektören kan ha med sig och som ger direktkontakt till SOS Alarm. ✕

TEMA DJURSKYDD FÖR FISKAR

ODLAD FISK SKYDDAS, VILD FISK ÄR LAGLÖS

Trots att odlad fisk skyddas av djurskyddslagen används ofta en osäker bedövningsmetod. För vild fisk är situationen långt värre.

Regnbågar under ytan

Långt från både norska kusten och de norrländska älvarna har Fogdö Lax hittat sin nisch.

En liten produktion gör det möjligt att bedöva och slakta laxarna manuellt. Lagom syrenivå i vattnet och lagom trängsel i kassarna är viktigt för att laxen inte ska skadas.

Pelletsmaskinen bryter lugnet. En stilla vattenyta, där mörka fiskkroppar ses glida förbi i sakta mak, förbyts i ett frenetiskt plaskande där skummet yr och "först till kvarn" gäller. Ett lågt surr kommer från det långa röret som spottar ut pellets gjorda på mald industri-fisk och vete. När surret avtar blir vattenytan stilla igen, tills det är dags för nästa omgång mat.

Under ytan finns 75 000 regnbågslaxar i femton nätkassar. Det händer att det går håll på nätkassarna, till grannarnas stora förtjusning.

– I söndags var det några som hade fiskat ett flertal laxar, tio stycken ungefär. Då var det bara att börja leta håll i kassarna som är tillräckligt stora för att laxen ska komma ut, säger Lars-Åke Jansson.

Han driver Fogdö Lax tillsammans med sin mor Britt Jansson. I mitten av åttiotalet tog de över och rustade upp fiskodlingen, som ligger på Fogdö i Roslagens skärgård. Sedan starten har produktionen hos Fogdö Lax ökat från ro till 50 ton regnbågslax om året. Det är en spottstyver jämfört med norska odlingar, men Lars-Åke Jansson är nöjd med den storleken och har inga planer på att utöka. Däremot har nätkassarna som håller laxen hunnit bli gamla och ska

snart bytas ut, så grannarnas gratisfångster kan snart vara ett minne blott.

Lars-Åke Jansson tar fram en stor håv och rör om några tag i en nätkasse. Han lyfter upp några silverglitrande regnbågslaxar för att visa. De sprattlar vilt tills han vänder på håven och håller tillbaka dem. Regnbågslaxen är den i särklass vanligaste fisken på svenska fiskodlingar.

Hur många fiskar det är i varje kasse

varierar beroende på hur gammal laxen är. Maxmättet är tjugo kilo lax per kubikmeter. Annars kan fisken få skador av trängseln. De skador som ändå uppkommer beror på kollisioner med nätet, berättar Lars-Åke Jansson.

Större fiskodlingar kan bland annat göra sig impopulära hos grannarna genom att försämrat vattenkvaliteten. >>

På två-tre år växer laxen från 20 gram till över två kilo. Slakt och förädling sker på anläggningen.

Det är ingen fara med den mängd som Fogdö Lax odlar, intygar Lars-Åke Jansson. Däremot håller han noga koll på vattnet för att fiskarnas miljö ska vara optimal. Det största problemet om somrarna är syrebrist.

– Fiskarna kräver mera syre när det är varmt i vattnet, det går åt mera syre för att smälta maten. Så när det är varmt måste vi dra ner på utfodringen istället. Vi har

syresättningsapparater också, för att korrigera syresättningen.

En mätare på bryggan övervakar både vattentemperatur och syrenivå. Två stora rör pumpar ut syrerikt vatten i kassarna, och en stor propeller i kanten av odlingen hjälper till att föra in nytt och kallare vatten. Ändå

"Vi klubbar dom i huvudet så de blir medvetslösa, sedan skärs laxen upp för att sedan rensas, sköljas och isas ner."

Lars-Åke Jansson,
Fogdö Lax

dör upp till två till fem procent av fisken om somrarna, berättar Lars Åke-Jansson. Hinkar med fiskkroppar och några döda fiskar på odlings brygga vittnar

om problemet. Medan vi pratar går fiskodlingens tredje medarbetare, en anställd från Estland, fram till en kasse och håvar upp död fisk, något som är viktigt för att minska smittspridningen.

Fiskodlarens andra stora huvudvärk är vädret. Ibland kan det storma rejält hos Fogdö Lax.

– Efter en storm måste vi gå igenom alla förankringar och nät för att laga de som gått sönder.

Fisken klarar sig bra under stormigt väder, men det gäller att ha utrustning som står ut med påfrestningarna. Innan nätkassarna hade anläggningen stora rostfria metallkassar, och Lars-Åke Jansson berättar om en storm som var så stark att en av kassarna sjönk. Som tur var var det ingen fisk i just den kassen. En annan gång var det en ostlig storm som blåste in underkyllt vatten från havet. Vattnet som blåste in var tjugogradert kallt.

– Då dog det tre-fyra ton ungefär, dom

Syrebrist i vattnet, när fiskarnas aktivitet ökar om somrarna, är ett stort problem för fiskodlare.

En lugn vattenyta döljer de 75 000 regnbågslaxarna i kassarna på Fogdö Lax. Men så fort Lars-Åke Jansson kastar i foderpellets ökar aktiviteten.

frös ihjäl. Det kan man inte göra någonting åt, säger Lars-Åke Jansson.

Förutom vattenkvaliteten ser han inga djurskyddsproblem inom fiskodlingen. Nya regnbågslaxar, som köps in från en fiskodling i Värmland när de väger runt 20 gram styck, får varsin vaccinationsspruta mot sjukdomarna vibrios och frunkolos innan de levereras till Fogdö Lax. Den odlade laxen smittas annars av sina vilda kamrater utanför kassarna. I och med vaccineringen slipper laxen antibiotikabehandling.

Efterhand som de växer sorteras fiskarna efter storlek, berättar Lars-Åke Jansson. Sorteringen görs runt tre gånger under en fisks livscykel, och sker både för hand och med hjälp av en maskin. Det är viktigt framförallt för mattillgången.

– Laxen växer olika och en del blir större och då äter de mer mat, och då får inte de små någonting.

På vintern går fisken i dvala under isen, och äter ingenting. När de är två-tre år gamla är det dags för slakt. Då har de växt från 20 gram till som mest två och ett halvt kilo styck. På större anläggningar händer det att laxen får svälta i några dagar innan slakt, för att bland annat minska mängden avföring i fiskkropparna, men det görs inte

på Fogdö Lax. Här slaktar man löpande istället för att ta en kasse åt gången.

Fogdö Lax slaktar och förädlar all sin lax på anläggningen. Lars-Åke Jansson visar hur det går till. Med hjälp av en håv tas mellan tio och tjugolaxar åt gången upp ur kassarna och hålls ut på ett bord, för att sedan slaktas individuellt. Laxen bedövas först, genom ett slag mot huvudet.

– Vi klubbar dom i huvudet så de blir medvetslösa, sedan skärs laxen upp för att sedan rensas, sköljas och isas ner, säger Lars-Åke Jansson.

På många svenska anläggningar sker bedövningen med koldioxidgas, något som fått kraftig kritik för att orsaka onödigt lidande. Lars-Åke Jansson berättar att de testat koldioxidbedövning en gång men valt att hålla kvar vid den manuella metoden, av hänsyn till djuren.

För en liten odling som Fogdö Lax lönar det sig bättre att sälja förädlad fisk, och företaget har satsat på egen förädling ända från starten. Olika typer av rökning, laxost och laxpaté säljs till affärer, restauranger och på marknader i både Roslagen och Stockholm.

Han berättar att företaget varit tvungna att ändra sina rutiner i förädlingsprocessen

på grund av EU-regler. På frågan om vad det största problemet med att driva fiskodling är svarar han utan att tveka.

– Myndigheterna. Det är så mycket papper, allt kontrolleras. Miljörapporter och statistik med mera. Miljörapporten ska innehålla hur mycket laxen äter, hur många som har dött, hur mycket lax det är på våren och hur mycket det är på hösten.

Trots att det innebär ännu mer pappersarbete – bland annat dokumentation varifrån fiskarnas foder kommer ifrån – vill de satsa på ekologiskt.

– Vi är ju inte KRAV-märkta men vi är småskaligt och närproducerat. Tanken är att det ska bli KRAV i framtiden.

Lars-Åke Jansson upplever att de kontroller som görs från länsstyrelsen handlar mer om livsmedelssäkerhet än djurskydd. Men fiskarnas hälsa kontrolleras av en fiskveterinär som kommer en gång per år. Veterinären kommer från Fiskhälsan AB, en branschorganisation som sköter kontrollerna på uppdrag Jordbruksverket. Lars-Åke Jansson är positivt inställd till veterinärkontrollerna.

– Det ligger i vårt intresse också, att hålla det bra. Mår inte laxen bra, då växer den inte. ✕

Foto: iStockphoto

Enligt djurskyddslagen krävs det bedövning innan slakt. Djuret får inte lida i onödan. Men den vanligaste bedövningsmetoden på fiskodlingar är inte säker.

Osäker slaktbedövning döms ut i rapport

Koldioxidbedövning innan slakt är **den vanligaste metoden på svenska fiskodlingar, trots att den är osäker och stressande**. En rapport från Sveriges Lantbruksuniversitet, där metoden döms ut av forskare, har precis lämnats in till Jordbruksverket.

Fiskodling är framtiden. Det tycker i alla fall den svenska regeringen, som 2007 tillsatte en utredning över hur svenskt vattenbruk skulle kunna utvecklas. Globalt sett växer branschen snabbast av all matproduktion, och står nu för ungefär hälften av all matfisk som konsumeras.

Eftersom odlad fisk "hålls av människan" omfattas de av djurskyddslagen. Ändå har tillämpningen av lagen, som förbjuder onödigt lidande, släpat efter. Användningen av koldioxid som bedövningsmetod inför slakt är förbjuden i Norge – men i Sverige är metoden fortfarande utbredd.

Anders Kiessling är professor vid institutionen för vilt, fisk och miljö vid Sveriges

Lantbruksuniversitet. På uppdrag av Jordbruksverket har han och en grupp kollegor författat en rapport om risker vid slakt av odlad fisk. Rapporten, som lämnades in i augusti, är starkt kritisk till metoden att bedöva fiskarna med koldioxid innan slakt.

– Dels är det ganska osäkert hur bedövad fisken egentligen är. Våra data styrker det som man har intuitivt tagit som grund för beslut i Norge, där man har förbjudit koldioxid. Idag i Sverige använder man nästan uteslutande koldioxid för bedövning. Fisken upplever koldioxiden som väldigt aggressivt och stressande. Den allmänna lagen för slakt av djur gäller ju även för fisk i Sverige, det vill säga att den ska avlivas genom avblodning, att den inte ska stressas mer än nödvändigt och så vidare,

säger han.

Olika arter skiljer sig åt och djurskyddsproblemen beror på vilken art som odlas. Enligt Anders Kiessling är smittskydd, slakt och utbildning av personal de viktigaste områdena att fokusera på för att förbättra djurskyddet.

För att undvika smitta är det viktigt att hålla rent från död fisk. Det är något som alla odlare inte tar på tillräckligt stort allvar, menar han. När det gäller rutinerna kring slakten – bogseringen av kassarna till kajen, hävning eller pumpning av fiskarna till slaktanordningen på land, hur länge de tvingas ligga i luften i väntan på slakt – skulle djurskyddet kunna förbättras med utbildning.

"Idag i Sverige använder man nästan uteslutande koldioxid för för bedövning. Fisken upplever koldioxiden som väldigt aggressivt och stressande."

Anders Kiessling, professor vid institutionen för vilt, fisk och miljö, SLU

– I princip kan man säga att de flesta odlarna är väldigt positiva till att lära sig, och därför skulle utbildning vara en viktig del, säger han.

I Sverige är det glest mellan odlingarna, och det lönar sig därför dåligt med stora, centrala slakterier. Istället sker slakten oftast i anslutningen till odlingen. Anders Kiessling och hans kollegor arbetar nu med att konstruera och utvärdera en slaktapparat som kan ersätta metoden med koldioxidbedövning innan slakt.

– Slagmaskin är väldigt effektivt, speciellt om man kombinerar det med automatkniv som strupskär samtidigt. Problemet man har är, om man har lite fler fiskar, att du kan få väldigt många fiskar som ligger och sprattlar på bordet i väntan på att bli inmatade i maskinen. Fisk har väldigt tunna gälar, och de kollapsar i luft, och det betyder att de upplever kvävning. Det är som om någon drar ner en plastpåse över huvudet på dig.

Problemet kan lösas genom att man bedövar fiskarna med elchocker innan de tas upp för att matas genom maskinen, menar Anders Kiessling. Han hoppas på att rapporten som just lämnats in till Jordbruksverket kan bidra till att det kommer ett regelverk kring slaktmetoder för odlad fisk.

– Jag tror att odlarna är väldigt villiga

att ta till sig ett regelverk bara dom vet vad dom ska satsa på. De flesta odlarna har ett intresse av att få en så ostressad fisk och en så human behandling som möjligt.

Sen finns det väl alltid någon som avviker, säger han.

Eurogroup for Animals, en organisation som arbetar med påverkan på EU-nivå och som representerar många av unionens djurskyddsorganisationer, har listat ännu fler problem med fiskodling. De största djurskyddsproblemen är trängsel i odlingarna med fenskador som följd, sjukdomar och beteendestörningar, parasitinfektioner, slaktmetoder, svältning före slakt och genmanipulation, menar organisationen.

Det finns forskning på vad som är lagom trängsel för olika fiskarter. EFSA, European Food Safety Authority, har sammanställt forskning inom området och gett ut hållandeguiden för de vanligaste arterna, men inte ens där har man satt ner foten över vad som är bra tätheter.

Enligt Sara Gabriellsson, djurskyddsexpert på Jordbruksverkets vattenbrukskansli, är det inte så enkelt som att minska trängseln i kassarna.

– Man kan ha väldigt mycket problem om man har för mycket fisk i samma kasse, men man kan ha lika mycket problem eller ännu värre om man har för lite fisk. Då blir de territoriella, beroende på vilka arter det

är. Det är ett problem som är ganska svårt att vägleda i och lagstifta i, säger hon. Helena Kättström, djurskyddschef på Jordbruksverket, menar att det är för tidigt att säga vad rapporten kommer att resultera i. Hon berättar att myndigheten kommer att jobba med frågan under hösten och komma fram till hur de ska gå vidare. Hon vill inte säga om det kan komma ett förbud mot bedövning med koldioxid.

– Vi ser rapporten som ett viktigt underlag och nu håller vi på och bearbetar och processar den, och diskuterar vad det här innebär och hur man bäst går vidare med det. Är det rekommendationer, är det föreskrifter, vad är det bästa vi kan göra? Det vet vi inte idag, säger hon. ✕

NORGE VÄRLDSLEDANDE

- Norge är världsledande inom laxodling – norska företag producerade en miljon ton lax år 2010. Jämfört med det är den svenska produktionen blygsam – år 2010 producerades nästan 8000 ton regnbåge, som är den vanligaste fiskarten i svenska odlingar. Det mesta av Sveriges odlade fisk exporteras, och vi importerar istället vår lax från Norge.
- 20-25 procent av världens samlade fångst av fisk och skaldjur blir fiskmjöl och fiskolja. Det mesta används till djurfoder, bland annat till fiskodlingar.

Källa: FAO, Svenska Dagbladet, WWF

Vilda fiskar – världshavens fredlösa

Då de inte räknas som "hållna av människan" skyddas de inte av djurskyddslagen. **Trots att forskningen visar att fiskar kan känna smärta,** finns det fortfarande inga lagar som skyddar vild fisk.

Vildfångad fisk är en av mänsklighetens stapelfödoor. Men till skillnad från sina landlevande kamrater, som också är populära på våra tallrikar, är havens invånare nästan helt fredlösa. Djurskyddslagen gäller bara djur som hålls av människan. Jaktlagstiftningen gäller bara däggdjur och fåglar. Den enda lagstiftning som direkt skyddar vild fisk är lagen om djurplågeri – men senaste gången någon dömdes för djurplågeri mot en fisk i Sverige var år 1927.

Havs- och vattenmyndigheten är den myndighet som ansvarar för det svenska fisket. Bristen på skyddande lagar bekräftas av Sofia Brockmark, utredare på Enheten för biologisk mångfald på Havs- och vattenmyndigheten.

– Det finns ingen lagstiftning om djur-

skydd som omfattar vild fisk, utan mer rekommendationer om hantering av dessa, säger hon.

Trots att myndigheten ansvarar för vilda fiskar och akvatiska djur så handlar djuromsorgen mer om artskydd än djurskydd. Rekommendationer till fiskare om hur man bäst krokas av fisken är en del av ett åtgärdsprogram för att skydda hotade arter, berättar Sofia Brockmark.

Oönskad fångst, till exempel fiskar som är utrotningshotade, kan krokas av på ett skonsamt sätt och kastas tillbaka i vattnet. Sofia Brockmark menar att artskydd och djurskydd går hand i hand inom projektet, då man även är mån om att behandla fisken som ska släppas tillbaks så varsamt som möjligt.

Jordbruksverket är den myndighet som ansvarar för djurskyddsfrågor. Men för att omfattas av djurskyddslagen måste ett djur "hållas i fångenskap" av människan. Odlad fisk skyddas därmed av lagen, men begreppet fångenskap är luddigt. Fisk i trålar som

är på väg att dras upp, eller fisk som sitter fast i andra sorters nät, räknas inte som i fångenskap.

Eftersom de vilda fiskarna inte omfattas av djurskyddslagen, har inte Jordbruksverket några föreskrifter som gäller dem.

Sara Gabrielsson, djurskyddsexpert på Jordbruksverkets avdelning för djurskydd och hälsa, håller med om att djurskyddet är obefintligt för vildfångad fisk. Visserligen begränsas fångstmetoderna lite när det gäller fiskares uppfinningsrikedom – fiske med gift, sprängämnen, skjutvapen eller elektrisk ström med mera är förbjudet. Men när det gäller "vanliga" fiskemetoder finns inga begränsningar som skyddar fisken från lidande.

– I jaktlagstiftningen har man åtminstone lite djurskyddstänk, dels en reglering av vilka vapen man får använda när man jagar, men sen har man också bestämmelser som säger att Jordbruksverket ska granska fällor vid godkännande om fällor, utifrån djurskyddssynpunkt. Där kommer djurskyddet in lite grann. Men motsvarande finns inte på fiskesidan, säger hon.

Jordbruksverkets djurskyddsråd ska samlas den första oktober, med fisk som tema

"För att omfattas av djurskyddslagen måste ett djur "hållas i fångenskap" av människan. Odlad fisk skyddas därmed av lagen, men begreppet fångenskap är luddigt."

Sofia Brockmark, Havs- och vattenmyndigheten.

för diskussionen. Då kommer frågan om djurskydd för vild fisk att tas upp, berättar Sara Gabrielsson.

Sofia Brockmark på Havs- och vattenmyndigheten vet inte bakgrunden till varför fångstmetoder på fisk inte behöver godkännas ur en djurskyddssynpunkt på samma sätt som faller vid jakt på landlevande djur.

– Det kan vara ett gammalt synsätt som finns kvar, en traditionell och kulturell fråga, säger hon.

Jordbruksverket med dess djurskyddslagstiftning lyder under Landsbyggsdepartementet. Men landsbygdsminister Eskil Erlandsson vill inte låta sig intervjuas i frågan om djurskydd för vild fisk, hälsar hans pressekreterare Madeleine van der Veer. Hon vill inte svara på frågan om varför det fortfarande saknas regleringar av fångstmetoder och slaktmetoder, med hänsyn till djurskyddet – trots att utredningen "Kan fiskar känna smärta och/eller uppleva lidande?", som lämnades till Jordbruksverket redan 2011, slog fast att fiskar kan känna smärta.

Djur som av människan "hålls i fångenskap" omfattas av djurskyddslagen. Varför räknas inte vildfångade fiskar i nät eller i trålar, snörpvad med mera som hållna i fångenskap av människan?

– Vid fiske med nät anses det inte att "människan håller fisken" vilket innebär att den vildfångade fisken inte omfattas

av djurskyddslagens bestämmelser, utan den hanteras av fiskelagstiftningen, svarar Madeleine van der Veer i ett mail.

Hon vill inte kommentera frågan mer utförligt än så.

Djurskydd inom fiskodling har börjat uppmärksammas, framförallt slaktmetoderna. En SLU-rapport om slaktmetoder för odlad fisk har nyss lämnats till Jordbruksverket. Kommer detta att få någon effekt för djurskyddet hos vildfångad fisk?

– Vad det gäller SLU:s rapport om slaktmetoder för odlad fisk kommer den att hanteras av Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten. Viktigt att påpeka är att rapporten endast rör djurvälstånd för odlad fisk. Den är alltså inte avsedd att svara på frågor om vild fisk. ✕

VISSTE DU ATT

- Det finns över 30 000 kända arter av fisk.
- Många fiskar bygger bon.
- Att bli uppfiskad är den absolut vanligaste dödsorsaken för europeiska fiskarter som tillhör de vanligaste matfiskarna.
- KRAV ställer vissa djurskyddskrav på fångstmetoder för att fisk ska räknas som ekologisk, bland annat regler för selektering, och att nät inte får vara stående för länge i vattnet.

Källa: Djurens Rätt, KRAV

Jenny Svemås-Gilner

Helena Röcklinsberg, lektor i djuretik vid SLU.

"Fiskar klassas inte riktigt som djur"

Trots överväldigande bevis på att fiskar kan känna smärta och stress, saknas fortfarande regler som ska skydda dem mot lidande. Helena Röcklinsberg, universitetslektor i djuretik, tror att det beror på att de är svåra att förstå.

Nationellt centrum för djurvälstånd vid SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, fick i uppdrag av Jordbruksverket att sammanställa en rapport på temat "Kan fiskar känna smärta och/eller uppleva lidande?". Rapporten, som kom ut 2011, skrevs av en marinbiolog, en docent i veterinärmedicin och Helena Röcklinsberg, som medverkade med etiska aspekter på frågan om hur vi hanterar fisk. Enligt rapporten svarar en i princip enig forskarkår "Ja" på frågan som ställs i dess titel.

– Den biologiska, naturvetenskapliga forskning som finns visar entydigt att de undersökta fiskarterna reagerar på stimuli, och bland annat anpassar sitt beteende efter situationen, har sociala mönster, har interaktioner, och delvis kan planera hur de ska göra i olika steg, och att de kan känna smärta, säger hon.

De vilda fiskarna är i princip rättslösa när det gäller djurskydd. Överlag märks ett synsätt som räknar vikt och ton istället för individer. Helena Röcklinsberg hänvisar till en finsk undersökning som visar att många uppfattar fiskar som en sorts semidjur.

– Fiskarna klassas inte riktigt som djur. De klassas inte som kännande varelser. De är svåra att förstå, vi kan inte intuitivt tolka dem. Vi kan inte se om de lider eller är glada när de ligger där. Men av det kan vi inte dra någon slutsats att de inte skulle kunna lida eller må bra! ✕

Fångstmetoder utan hänsyn till djurskyddet

Fångstmetoderna inom fisket är utformade efter effektivitet, inte djurskydd.

Ändå finns det saker som kan göras för att minska lidandet för fisken, menar en rapport från den engelska organisationen Fish Count.

Siffrorna på hur mycket fisk som fångas är svåra att uppskatta. Enligt den engelska organisationen Fish Count, som sammanställt siffror från FN-organet FAO, tas mellan 970 och 2700 miljarder fiskindivider upp ur haven varje år. I den redan svindlande höga siffran ingår inte fisk som fångas illegalt eller utan att registreras, bifångst som kastas tillbaka i vattnet eller fisk som flytt från nät och sedan dött av sina skador.

Fiskarna som dras upp ur världshaven hamnar även på svenska tallrikar – ungefär 80 procent av den fisk som vi äter är importerad. Det svenska fisket är blygsamt till sin storlek jämfört med många andra nationer – förra året drogs 150 000 ton fisk upp ur haven av den svenska fiskeflottan.

Det omfattande fisket påverkar världens bestånd av fisk – 90 procent av alla stora rovfiskar, där bland annat tonfisk ingår, räknas idag som utfiskade, berättar Inger Näslund, expert på fiskefrågor hos Världsnaturfonden WWF.

– Om vi inte gör någonting radikalt i fiskeripolitiken och fiskeriförvaltningen idag, så kommer vi inte att kunna ha några

fångster av vildfångad fisk som är att räkna med, och vi kommer att ha tagit bort de stora rovfiskarna till år 2050, säger hon.

Det finns undantag. Östersjötorsken är en av de arter som långsamt återhämtar sig från för hårt fisketryck. EU-parlamentet och EUs ministerråd röstade nyligen igenom en fiskereform med målsättningen att nå en hållbar fisknivå till år 2020. Reformen, som applåderats av flera miljöorganisationer, har i första hand ambitionen att säkra fiskbeståndens återväxt och bevara dem för framtida fiske. Eventuella djurskyddsvinster kommer som en bieffekt i kampen mot oönskade bifångster.

– Selektiva redskap är det som skulle kunna ha en förändrad påverkan för djurskyddet, det vill säga den fisk som inte ska iland ska stanna kvar i havet. Det kommer ett utkastförbud som innebär att allt som fångas ska landas, det vill säga att man inte ska kasta tillbaka skadad eller död fisk i havet.

Det kan man väl se som en del i djurskyddet om man vill vara väldigt liberal, att man inte ska skada de fiskar som inte ska upp, säger Inger Näslund.

Fisk kan tas upp med en mängd olika metoder, och vissa innebär mer lidande för fisken och mer påverkan på ekosystemet än andra.

År 2010 släppte Fish Count en rapport om fiske ur en djurskyddssynvinkel. De följande två sidorna beskriver hur rapportens författare anser att de vanligaste fångstmetoderna, samt själva slakten, påverkar fisken. ✕

"Om vi inte gör någonting radikalt i fiskeripolitiken och fiskeriförvaltningen idag, så kommer vi inte att kunna ha några fångster av vildfångad fisk som är att räkna med."

Inger Näslund,
expert på fiskefrågor, WWF

Foto: iStockphoto

Trålning

Fisken samlas ihop med hjälp av ett enormt "påsförmigt" nät som dras efter båten. När fiskarna inte längre orkar simma ikapp med nätet samlas de ihop i den smalare änden. Många drabbas av panik i trängseln, och skadar sig i kollisioner med varandra eller med nätet. Längst ut i trålen är det ett ännu större tryck. Många fiskar kan då inte längre röra gälarna och dör av kvävning, eller så hindrar den extrema trängseln blodcirkulationen och de dör av detta istället. Vissa fiskarter klarar inte heller snabba tryckförändringar. När trålen dras upp kan simblåsan spricka av tryckförändringen, ögon kan tryckas ut och buken klämmas ut ur munnen eller anus.

Trålning kan pågå i timmar, och ju längre trålningen pågår desto fler fiskar dör innan de landas på båten.

Trålning är den vanligaste och mest fångsteffektiva fiskemetoden både i Sverige och utomlands. Trots detta döms metoden ut som omöjlig att förbättra till en acceptabel djurskyddsnivå av rapportens författare Alison Mood, framförallt på grund av att fisk krossas längst in i trålen.

Trålning står dessutom för mer än hälften av världens samlade bifångst – det vill säga fisk som inte ska fiskas upp av olika anledningar. De dör ofta av sina skador, även om de kastas tillbaka i vattnet.

Genom att förkorta tråltiden kan lidandet minskas. Det finns specialnät som riktar in sig på rätt art och minskar bifångsten. Om trålen dras vid ett maximalt djup på 20 meter så fångar den inte fiskar som är känsliga för tryckskillnader. ✕

Foto: NOAA

Snörpvad/Ringnot

Vid snörpvadsfiske används ett långt nät som dras genom vattnet. Kanterna på nätet, som kan vara upp till en kilometer långt, dras sedan ihop till en rund form. Nätet dras sedan ihop, och fisken tas ombord genom att hela nätet dras ombord eller tas upp med till exempel pumpar eller mindre nät eller håvar.

I takt med att nätet dras ihop stressas fisken allt mer, och skadas i kollisioner med varandra. Ibland används dessutom snabba båtar för att "valla" fisken, något som skrämmar fisken. Fiskar kan skadas när de tas ombord – antingen genom att krossas när nätet dras ombord, eller få fen- och fjällskador när de pumpas ombord.

Djurskyddet kan förbättras genom att förkorta tiden där fisken har det som mest trångt – när snörpvaden är åtdragen och medan fisken tas upp. Att ta upp fisken med pump är bättre än övriga alternativ, speciellt om de pumpas upp i en vattentank på fartyget istället för att ligga i luften. Till skillnad från trålning menar Alison Mood att snörpvad har potential att kallas humant, om metoderna att ta ombord fisken förbättras. ✕

Foto: NOAA

Garnfiske

Att fiska med garn betyder att fiskaren sätter ut långa "nät-väggar" som hängs på olika djup i vattnet. Maskorna är anpassade till fiskarten, så att bara huvudet fastnar. När den sedan sprattlar för att komma loss, trasslas den in ännu mer i nätet. Det kan dröja timmar eller dagar innan nätet tas upp. I Sverige finns en maxgräns hur länge näten får ligga ute – den är två dygn. Fiskar som fastnat på detta sätt kan uppleva stress och panik, och kan drabbas av andningsproblem om gälarna fastnat, eller skärsår från nätet. Dessutom kan rovfiskar eller sälar lätt komma åt dem att äta av dem när de hänger i nätet.

En studie på stressnivåer hos fisk som har fastnat i garn visade att stressnivåerna ökade ju längre fisken var kvar i nätet. 28 % av fångsten dog i nätet, och ytterligare 16 % dog av sina skador efter att de släppts ut. Att låta nätet ligga ute kortare tid är därför bättre ur djurskyddssynpunkt.

Det är även möjligt att använda nät med en typ av maskor som ger färre skador på fiskarna. ✕

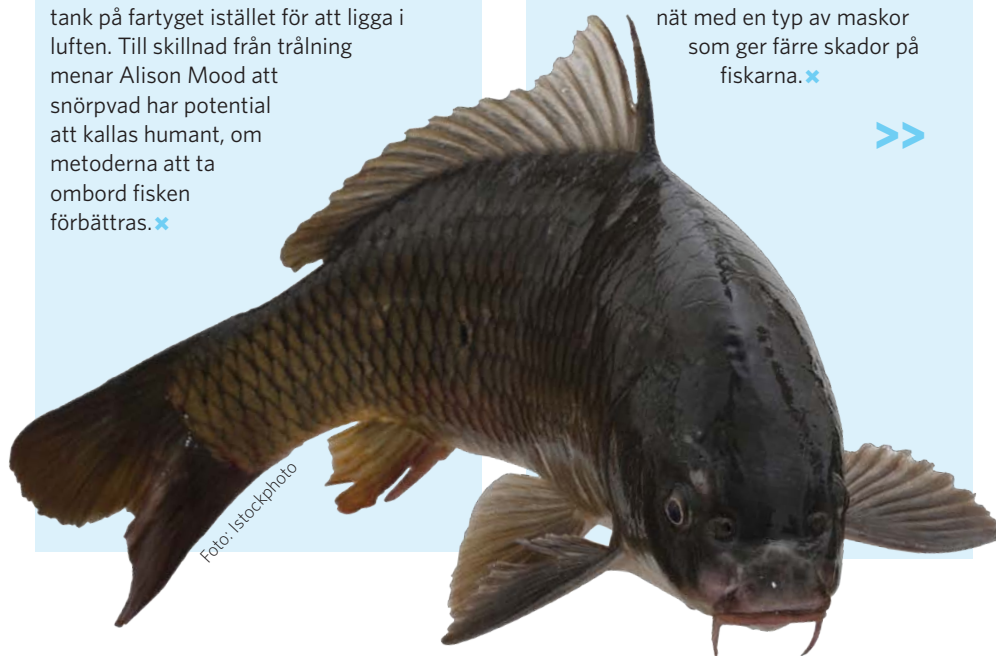
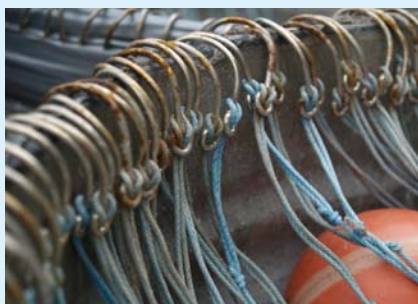

Foto: iStockphoto

Foto: Flickr

Långrevsfiske

Ett fiskeredskap som består av en lång lina med hundratals eller upp till tiotusentals krokar fästa med jämt avstånd. Linan, som hålls nere av tyngder, dras efter båten i timmar eller dagar innan den dras upp. På krokarna används ibland levande byte som sätts fast maskinellt när linan läggs ut.

Att fastna på en krok utsätter fisken för svår stress och utmattning när den försöker ta sig loss. Ibland skadas den dödligt av kroken. Långrev har kritiserats för att även fånga sjöfåglar som fastnar i krokarna innan linan hunnit sjunka under ytan. Genom att till exempel använda utrustning som skrämmar bort fåglar, eller använda kroktyper som minimerar skadan kan bifångsten minskas och djurskyddet förbättras. ✕

Foto: Flickr

Spöknät

Ibland lossnar nät, till exempel på grund av att en trål dras genom det av misstag. Termen "spöknät" har myntats för dessa nät som kan driva runt i årtal. Fiskar fortsätter att trassla in sig i nätet och dör. Genom att använda material som bryts ned med tiden, eller att använda utrustning som gör det möjligt för fiskare att spåra nätet, kan problemet med spöknät undvikas. ✕

Manuell slakt bättre

De flesta fiskar som tas upp på ett fartyg dör av kvävning, eller av att rensningen påbörjas medan de lever. **Om de istället kunde slaktas individuellt skulle lidandet minska.**

Av de fiskar som överlever fångstmetoderna dör de flesta av kvävning i luften ombord på fartyget, eller en kombination av kvävning och att rensas medan de fortfarande är vid liv. Rensningen sker utan föregående bedövning, och metoden varierar beroende på vilken art det gäller.

Hur lång tid det tar innan fisken kvävs varierar också med art. En holländsk studie som nämns i Fish Counts rapport visade på tider mellan en till fyra timmar innan fisken slutade reagera. Om fisken samtidigt rensades levande gick det fortare – det tog ungefär en halvtimme till en timme, men var också långt mer plågsamt.

Ibland används is för att kyla ner fisken i tron att det gör dem mindre känsliga, men nedkylningen i sig är stressfylld för fisken och riskerar att dra ut på lidandet. Många fiskar är växelvarma och sänker

därför ämnesomsättningen när det blir kallt. Det tar då längre tid att dö. I varmare temperaturer dör en regnbågslax på ett par minuter, men är den lagd på is kan det ta uppemot tio minuter, enligt en rapport från Djurens Rätt.

"Att slakta fisken individuellt anses som mer humant, men kan vara svårt att använda i storskaligt fiske."

Att slakta fisken individuellt, istället för att låta dem dö genom kvävning eller att börja rensa dem medan de fortfarande lever, anses som mer humant, men kan vara svårt att använda i storskaligt fiske. Den individuella slakten kan utföras med till exempel en klubba, följt av en avblodning eller en metallspik som slås in i fiskens hjärna.

Maskiner för automatisk klubbning har utvecklats för fiskodling. Inom fiskodling används även ibland elchocker för att slakta sötvattensfisk. Om en saltvattensmetod utvecklades skulle denna metod kunna användas även inom fisket, menar Alison Mood, författaren till Fish Counts rapport. ✕

Behövs det djurskyddslagstiftning för vild fisk?

Djurskyddet Sverige

– Vi tycker att det behövs djurskyddslagstiftning för vild fisk. Vad den ska innehålla och hur det ska gå till rent juridiskt, det måste man diskutera, men att de på något sätt ska skyddas är självklart. Vad gäller fiskar har de minimalt skydd, och det är klart att för att vi som djurskyddsorganisation ska vara nöjda måste det vara betydligt bättre.

Det finns en rad problemområden när det gäller djurskydd för vild fisk, bland annat vanligt nätfiske, det är ingen trevlig avlivning – fisken fastnar i nät där de blir kvävda, eller trålfiske där de läggs på båten och

får kvävas ihjäl.

Det är en komplex fråga hur man ska göra, om man nu ska fortsätta äta fisk. Det som är minst elakt mot fisken är ju vanligt spöfiske med krok, men då har man ju en del andra avarter, till exempel sportfiske där man fångar en fisk och släpper ut den igen.

Björn Dahlén, styrelseledamot i Djurskyddet Sverige med ansvar för lantbruksdjurfrågor

Djurens Rätt

Foto: Djurens Rätt

Fiske är ett av de absolut största djurskyddsproblemen, eftersom det omfattar så många individer. Det är väldigt illa att det inte finns några som

helst djurskyddsregler för vilda fiskar, och jag har stort förtroende för organisationen Fish Count och rapporten de släppt om djurskyddsproblem för vild fisk. Det finns ett akut behov av att minska lidandet för vilda fiskar.

Jag tycker att det är självklart att djurskyddslagen ska gälla för fiskar som är i fångstredskap – sitter de fast i garn, på en krok, i en trål, ryssja eller något annat så är de i fångenskap och då måste djurskyddslagen gälla. Till exempel ska de då ha bedövning innan avblodning. Det är en av de tydligaste sakerna som jag tycker ska ändras, det behövs inte ens en lagändring, det behövs bara en ändring av tolkningen av lagen, som redan borde gälla. Men det skulle få enorma konsekvenser, och det är så tydligt att politiker och myndigheter blundar för det

Människan är landlevande primater och vi borde inte ha någon som helst roll i det marina ekosystemet. ✕

Lena Lindström, sakkunnig på Djurens Rätt, författare till Djurens Rätts rapport "Under ytan" om fiskar och fiskindustri

Sveriges Fiskares Riksförbund

– Det finns inga detaljregleringar, men som lagstiftningen är utformad idag så träffar ju den alla vilda djur i någon mån, och det har inte vi haft några invändningar mot. Det tycker vi är rimligt.

Jag har svårt att se behovet av regleringar på en svensk botten – isåfall ska det vara en internationell reglering, på samma nivå som det gemensamma fiskeripolitiken i övrigt. Jag vet inte om det finns några särskilda behov av det, det är närmast en vetenskaplig fråga att svara på. I fiskerieringen är vi vana vid att all lagstiftning som rör hantering

av fisk som en resurs är belagd i grunden med någon form av vetenskapliga råd. Det är vår utgångspunkt, om man ska ha ytterligare lagstiftning så behöver man belägga vad det finns för vetenskapliga skäl först.

Det finns vetenskapligt belägg för att fiskar känner smärta – det slogs fast i en rapport från Nationellt centrum för djurvälfärd som lämnades till Jordbruksverket 2011.

– Jag känner inte till den rapporten så jag har svårt att kommentera det. ✕

Henrik Loveby, ordförande för Sveriges Fiskares Riksförbund

7 TIPS!

Hönsen ska vara trygga och trivas i sitt hem, menar Karin Neuschütz. Innan du skaffar höns är det bra att fundera över varför du vill ha dem – och vara beredd på slakt.

SÅ FÅR DU HÖNSEN ATT TRIVAS PÅ TOMTEN!

Lättskötta djur som gör trädgården levande och troget levererar goda ägg med jämna mellanrum. **Karin Neuschütz har skrivit flera böcker om hur det är att ha höns på tomten.** Här är hennes bästa råd till nybörjaren.

Text Micke Hanås

1

VARFÖR VILL DU HA HÖNS?

Det första du bör fundera över är varför du vill ha höns. Är det för äggens skull? För köttets? Eller helt enkelt som sällskap åt barnen? Det finns ett 80-tal stora raser och nästan lika många dvärgvarianter, samt 11 svenska lantraser som passar olika behov, berättar Karin Neuschütz.

– Man får utgå lite från vad man vill ha ut från hönsen. Oftast är det så att de som är väldigt lätta och smala lägger mycket ägg, men är lite skyggare och lite svårare att komma nära. Vill man ha höns som är lugna så tar man dem som är lite större, till exempel plymouth rock eller de riktigt stora Brahmahönsen.

Oavsett varför du vill ha höns så betraktas de som produktionsdjur, och inte sällskapsdjur, ur en laglig synvinkel. Bor du i ett villaområde? Då är det första du ska göra att fråga grannarna. Om de är positiva går du vidare och söker tillstånd att ha höns hos kommunens miljökontor. Många kommuner tillåter höns men inte tupp. Om du däremot bor på landet är det fritt fram att skaffa höns utan tillstånd.

2

HÖNSEN BEHÖVER ETT HEM

Det är viktigt att hönsen får tillgång till både inomhusvistelse och möjlighet att gå ut. De behöver ett hönshus och en säker utegård med tak eller åtminstone nättak. Då kan man vara borta över dagen utan att hönsen riskerar att springa bort eller bli tagna av räven.

Inuti hönshuset måste det vara fräscht och torrt. Låt det aldrig bli fuktigt och inte heller för varmt. Lämpligt strö på golvet är ett fem centimeter tjockt lager av hackad halm eller hampströ.

Hönsen blir glada om de får gå fritt på tomten medan du är hemma, men då behövs ett bra nätstängsel runt tomten eller trädgården.

3

FAROR

Hönsen trivs bättre om de får sällskap av en tupp. Tuppen gal inte så mycket som många tror, men det är ändå viktigt att kolla med grannarna så de inte stör sig på ljudet. Tuppen kan skydda och gå mellan en räv och hönsen om det skulle behövas. Han har inte mycket att sätta emot om det går så långt som till en attack, men han försöker avleda uppmärksamheten från höns och kycklingar.

Räv, grävling och duvhök är hönsens farligaste fiender. Men även hund och katt kan vara ett problem. En katt eller hund kan mycket väl ta en dvärghöna, berättar Karin Neuschütz.

- Det var en hund som var väldigt pigg på att jaga höns. En tupp försökte avleda och han sprang rakt ut i en åker med hunden efter sig och kom tillbaka efter en halvtimme utan stjärt. Hunden hade fått tag i honom men inte lyckats helt. Men de har inte mycket att sätta emot, såklart.

VINTER

Det måste vara frostfritt inomhus i hönshuset. Isolera väl så värmer hönsen upp huset med kroppsvärme, eller använd värmelampor. Det får inte bli för varmt heller - mellan 5-10 plusgrader är lagom. Har man tak över utegården så kan de gå ut även i många minusgrader i sin lilla innergård, speciellt om det är soligt. Det behöver vara snöfritt, så det är viktigt att du skottar.

6

VAR BEREDD PÅ SLAKT

- Jag tycker att om man har höns måste man kunna tänka sig att slakta en höna om den blir sjuk, eller en tupp som blir för ilsken, säger Karin Neuschütz.

En höna kan bli 17-18 år gammal innan den dör av ålder.

- Har man dem bara som sällskap så får de bli så gamla de blir. Märker man att de börjar bli för skruttiga eller sjuka då är det klart att man avlivar dem. Antingen med veterinär eller nacka dem på egen hand, det får var och en göra efter egen bedömning. Men man måste bedöva dem först med ett slag i nacken isåfall, innan man hugger huvudet av dem, säger Karin Neuschütz.

Foto: iStockphoto

4

MAT

Matrester fungerar bra som mat även till höns, så länge du ger dem helsäd, korn, vete eller havre samt värfoder som bas så att du kan vara säker på att de får i sig allt de behöver i näringsväg. Höns som värper måste dessutom ha krossade snäckskal.

- De äter väldigt mycket av det vi äter, de är riktiga allätare. Förutom lök och bananer och kanske apelsin, det gillar de inte. Men äpplen och päron är väldigt gott, och falukorv, spaghetti och ris, alla möjliga matrester. Hönsen gillar att beta gräs också, och äter gärna torkat gräs från gräsklipparen eller torkade nässlor. Det kan du ge dem på vintern, då blir äggens gulor mörkt guldula.

5

UNDERHÅLLNING & SYSSELSÄTTNING

En kålot, vitkål eller morot som hängs upp i ett snöre på väggen brukar uppskattas av hönsen, eller grönfoder i en korg som de kan dra ut strån ifrån. En gammal pall, låda eller stadig stol blir bra som "flyktplats" om det går hett till i hönsgården.

- Har de jättetråkigt och trångt så ger de sig på varann och hackar på varann, det gör dom inte om dom har full sysselsättning och tillräckligt med plats, säger Karin Neuschütz.

7

Foto: Region Gotland

Almedalsveckan i Visby är en smältdegel av politiker, media och intresserad allmänhet. Djurskyddet Sverige höll seminarier och förde fram sina hjärtefrågor.

DJURSKYDD PÅ ALMEDALSVECKAN

Viljan finns där hos de engagerade. Orken och engagemanget likaså.

Men var är den nya djurskyddslagen? Tålamodet tryter hos både myndigheter och organisationer. Kritiken till regeringens svala intresse och den ändlösa väntan genomsyrade Almedalsveckan.

**"I vimlet
finns Djurskyddet
Sverige och förbereder
för två seminarier.
Uppslutningen är bra,
diskussioner tar fart
och frågorna
engagerar många."**

Banderoller ska upp, flygblad ska delas ut, montrar ska snyggas till. Det är den 31 juni och Almedalsveckan drar igång med besked.

I vimlet finns Djurskyddet Sverige och förbereder för två seminarier: "100 000 hemlösa katter – vem bryr sig?" och "Djurskydd vs miljöskydd". Uppslutningen är bra, diskussioner tar fart och frågorna engagerar många.

Under Almedalsveckan finns det ett tiotal seminarier som på ett eller annat sätt berör djurskyddsfrågor. Men det som genomsyrar och kommer på tal på vartenda ett av dem är den nya djurskyddslagen. Eller rättare sagt, frånvaron av den.

Väntan har varit lång, och frustrationen är stor, inte minst hos politiker, polis och länsstyrelse. Några kängor riktas mot landsbygdsminister Eskil Erlandsson för att han inte verkar putta fram ärendet.

Den här utdragna väntan får konsekvenser för många som arbetar med djurskydd. Mikael Åslund, djurskyddspolis på Gotland, återkommer till detta under flera tillfällen. Det är flera aspekter i den nya djurskyddslagen som skulle göra hans arbete mycket

lättare, inte minst när det gäller sambandet mellan grov kriminalitet och brott mot djur.

– Om straffsatsen höjs får vi större befogenheter. Då kan vi radiospana på kriminella gäng och komma åt de stora, organiserade brotten mot djur, säger Mikael Åslund.

Även Eva Diesen, jurist vid Stockholms universitet, är en av alla de som tycker att det är angeläget med den nya lagen. Under ett seminarium om sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relationer menar hon att den nya djurskyddslagen är viktig när det handlar om att bryta sekretessen mellan olika myndigheter.

– Då kan socialtjänsten lämna uppgifter om misshandel av ett djur till länsstyrelse eller polis, och likaså kan djurhälsopersonal kontakta socialtjänst eller polis om de upptäcker att djuret är utsatt, menar Eva Diesen.

– En tidigt upptäckt minskar drastiskt våld med dödlig utgång visar under-

sökningar från USA, säger Carin Holmberg, doktor i sociologi.

Djurskyddsfrågor

dyker även lite oväntat upp på branschorganisationen

Svenskt Köttets seminarium. Vårens köttskandaler har skakat om både matproducenter, handlare och konsument. Så diskussionen glider snabbt in på antibiotika i kött och hur djur har det. I panelen finns Louise Ungerth, chef för Konsument och Miljö på Konsumentföreningen Stockholm, som tycker att vi konsumenter visst har råd att prioritera bra djurmiljöer där djur är mindre sjuka.

– Det är bara att vi köper lite mindre och lite dyrare kött. Och dänger vi på lite rotsaker så får vi än ännu hälsosammare middag, säger Louise Ungerth.

Den intensiva Almedalsveckan försvinner lika snabbt som den kommer. Banderoller och ballonger tas ner i ett huj. Djurskyddet Sverige packar bilen full med material och ser fram emot nästa år, då vi har en ny djurskyddslag, förhoppningsvis. ✕ ➤➤

Foto: Sara Frick

Helena Kättström från Jordbruksverket, Karin Gabrielson Morton från Forska Utan Djurförsök och Johan Cejie från KRAV, med flera, satt i panelen.

Kan djurskydd och miljöskydd gå hand i hand?

Går det att kombinera ett starkt miljöarbete med omtanke om djuren?

Djurskyddets seminarium som arrangerades tillsammans med Djurens Rätt och Forska Utan Djurförsök lockade en stor publik när frågan skulle diskuteras.

I panelen fanns representanter från Jordbruksverket, Sveriges Lantbruksuniversitet, KRAV, Naturskyddsföreningen, Forska Utan Djurförsök och Kemikalieinspektionen med flera

Lotta Berg, forskare på SLU inledde.

– En ko som betar mår bättre och bidrar till både öppna landskap och biologisk mångfald. Korna har det bra, men deras koldioxidutsläpp är en miljöfara.

Då blir det en konflikt mellan miljöskydd

"En ko som betar mår bättre och bidrar till både öppna landskap och biologisk mångfald. Korna har det bra, men deras koldioxidutsläpp är en miljöfara."

Lotta Berg,
forskare på SLU

och djurskydd. Men den konflikten, menade Johan Cejie, försäljningschef på KRAV, kan man lösa genom att plantera gles skog i hagarna och "nolla" utsläppen.

Även grisarnas utevistelse kan påverka miljön. Deras bökande gör att jorden läcker näring som letar sig ner i Östersjön, som övergöds och blommar.

– Vad är då viktigast, att släppa ut grisarna eller värna om Östersjön? undrade Lotta Berg.

– Ja, varför inte använda bökandet för

att bryta mark och spara in på diesel, föreslog Johan Cejie.

En annan vinkling av frågan kom från Henrik Appelgren, hälsoriskbedömare på Kemikalieinspektionen. EUs kemikalieprogram REACH vill ersätta många djurförsök med moderna testmetoder. Vetenskapligt är de lika bra, om inte bättre, men också snabbare och billigare.

– Det är ju bra för både människa och miljö, samtidigt som massor av djur slipper lida, sa Henrik Appelgren.

Så många som 140 miljoner djur per år i världen kunde isåfall skonas, trodde Karin Gabrielson Morton, sakkunnig på Forska Utan Djurförsök.

Seminariets avslutades med en enig panel. Miljöskydd får inte rättfärdiga en dålig djurhållning, och det är möjligt att kombinera. ✕

Hemlösa katter förlorarna när lagen dröjer

– Låt nu inte katterna vänta bara för att man i regeringen inte kan ta ett beslut.

Uppmaningen kom från Helena Leander, riksdagsledamot för Miljöpartiet under **Djurskyddets seminarium "100 000 hemlösa katter - vem bryr sig?"**.

I panelen satt även Mikael Åslund, djurskyddspolis på Gotland. För honom skulle utredningens förslag om ID-märkning av alla katter underlätta hans arbete avsevärt. Dels för att han då lättare kan lokalisera bortsprungna katters ägare, och dels för att kunna gå vidare med ärenden där katter helt enkelt övergivits.

Björn Dahlén från Länsstyrelsen Kronoberg/Blekinge, och styrelseledamot i Djurskyddet Sverige, är insatt i utredningen av den nya lagen eftersom han satt med i expertgruppen. Han tyckte att ett beslut brådskar då man nu tillämpar tre lagar för hemlösa katter.

Dessa är tillsynslagen, hittegodslagen och djurskyddslagen. Vilken lag som tillämpas skiljer sig i de olika länen, vilket gör att katter inte behandlas lika i hela landet. Björn Dahlén såg helst att frågan om hemlösa katter lyftes ut från lagförslaget precis som frågan om förbud mot djursex. Den behandlades separat vilket ledde till en ny lag som träder i kraft vid årsskiftet.

– Jag kan ju tycka att har man brutit ut en sådan sak som djursex, så kunde man ju bryta ut en ID-märkning på katter, det hade gjort en väldigt stor nytta, sa han. ✕

"Jag kan ju tycka att har man brutit ut en sådan sak som djursex, så kunde man ju bryta ut en ID-märkning på katter."

Björn Dahlén, Länsstyrelsen Kronoberg och styrelseledamot i Djurskyddet Sverige

Djur av samma art ses olika av lagen

Gör vi skillnad på söta och fula djur? Om fiskar kunde låta, skulle vi då känna mer för dem? Varför behandlas djur av samma art helt olika? Det är frågorna som ställdes på Djurens Rätts seminarium "Samma art - olika djursyn".

Ett bra exempel är kaninen, som lever i grupp, skuttar på stora ytor och gillar att gräva. Jordbruksverket har tagit fram förslag till föreskrifter för kaniner inom köttproduktion. Men kaninens liv ser helt olika ut om den hålls som sällskap eller som försöks-, kött- eller pälsdjur. Trots att de alla är kaniner, gäller olika regler för dem.

– Men vi jobbar vidare. Det är ju samma kaniner, med samma behov, sa Helena Kättström, djurskyddschef på Jordbruksverket. ✕

Rappt replikskifte i debatt om mink-farmarnas framtid

– Det finns inget naturligt med gallergolv. Det är ju som att sätta dig i ett badrum i trettio år och tycka att det är helt naturligt. Repliken kommer från Anna Steele (FP) under den tidvis hetsiga debatten om svenska minkfarmers framtid.

Seminariet, som anordnades av Djurens Rätt, inleddes av Nicole van Gemert från organisationen Bont voor Dieren i Holland. Landet är världens tredje största minkproducent, men på etiska grunder ska hela näringen läggas ner till år 2024. Producenterna får ingen ekonomisk kompensation annat än för rivningskostnader.

I Sverige finns inget förslag på förbud, vilket både Helena Leander (MP) och Anna Steele (FP) helst ville se. Jens Holm (V) tyckte istället att kraven på minkarnas rätt att få bete sig naturligt skulle höjas så att det mer kan liknas vid en slags "djurparks-uppfödning" och på så sätt förlorar sin lönsamhet.

Moderaten Linda Wemmert tyckte att det var mycket viktigare att värna om de arbets-tillfällen som minknäringen ändå ger. ✕

Foto: iStockphoto

Foto: Aaron Muderick

										SES I SIN LINDA BLAN- DARE		RÖST- NING REKRY- TERING	GRÄSTEN STIRRA	
KOPPLAS PÅ NÄR MAN VILL KOPPLA AV														
CIVILISA- TION TORKAR I TORKHUS												2	STICK- REPLIK KAN SKRI- VAS I #*%*	
FÖLJD														
RÅG- BRÖD										ÄR UNIK DEN HAVERIST			4	ÄGA
													GRÖN- OMRÅDE	FINNS SOHO I
FRAMFÖR TÄL PUDEL- LJUD														
GER MAG- KÄNSLA														STRÄCK- MÅTT
SAMLARE													LAXFISK	
NAKEN- STUDIE													DYRKAS	
													HALVA DAGEN TAGIT I BE- SITTING	
VÄNDA UT OCH IN RIKTIGT GAMMAL													VET INTE RIKTIGT	INLEDER NATTEN
PIPPI MED TÖFS BÖJER SIG LÄTT														BAKRED- SKAP
LYCKA GER ÅTER- VÄXT														
GÅR I SPETSSEN MED MAJÖR														

TÄVLA!

Vi lottar ut ett exemplar av Djurskyddets munkjacka till vinnaren. Andra till femtepris är ett koppel.

OBS! Glöm inte att skriva vilken storlek du vill ha om du vinner.

GÖR SÅ HÄR:

Kryssets numerade rutor (i nummerordning) bildar ett lösenord. SMS:a lösenordet till **72672**. Skriv: **kryss** (mellanslag) **djur** (mellanslag) **lösenordet** samt ditt namn, fullständig adress och storlek S-XL. (SMS-kostnad: 6 kronor.)

OBS! För att SMS-tävla behöver ditt mobilnummer registreras hos WyWallet. Det kostar inget, och du gör det bara en gång. SMS:a WW till 71798. För eventuella frågor, ring deras kundtjänst: 0771-22 50 50.

Senast **18 oktober** måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare presenteras i nästa nummer.

Jag är djurskyddare!

5

VINNARE

GRATTIS!

Förra numrets vinnare:

1:a pris, en munkjacka: Camilla Billman

2:a - 5:e pris, ett koppel: Susanne Ingelvad, Kjell Jarkvist, Annika Larsson och Åsa Lorestig.

Rätt lösning till Djurkrysset i nummer 2, 2013:

BLIR RÄTT TILL SLUT	M	TRÖR PÅ DET MEST	SPARAR ENERGI	F	MANKE MÅNG TOMMA UT	H	BESITTA STROGAR	I	IMAGEN PÅ KALL	S	N	O	F	A	L
LUFTOM- BYT	A	N	D	E	T	A	G	S	E	S	A	M	F	R	Ö
OLJA VARA ARBETET	T	A	V	L	A	Å	L	K	L	B	R	E	T	Å	D
K	L	I	A	5	GLÖDER BLÅBÄR	P	Y	R	P	A	J	Å	R	T	A
UNDER- JORDISKT SYSTEM	A	V	L	O	P	P	T	Y	U	L	L	H	E		
KRAFT GUBB- MATERIAL	G	A	D	A	P	T	E	R	D	Y	J	G	A	S	
S	N	Ö	O	A	R	2	T	E	R	S	F	O	R	L	I
KAN VARA BITANDE	I	R	O	N	I	Y	R	A	K	T	I	E	A	A	
HAR SVETS FRÄNGT	N	O	S	L	Ä	N	A	T	R	E	S	I	L	L	
SÄTTER TÄNDER- NA I SAKEN	G	N	A	G	A	R	E	S	T	O	R	S	T	R	U

- Medicinska utredningar • Operationsavdelning
- Röntgen • Ultraljud • Cardiologi
- Ögonspeglings • Kattmottagning
- ID-märkning • Kostrådgivning
- AI-kompetens

Välkommen att ringa

042-20 20 00

www.dinvet.nu

90 SVENSK
KONTROLL

HJÄLP OSS RÄDDA DJUR FRÅN DJURFÖRSÖK

Varje dag utnyttjas 2.800 djur i svenska laboratorier.
Ibland används ett och samma djur i månader och år.

Forska Utan Djurförsöks vision är en värld där forskning bedrivs framgångsrikt utan att djur utnyttjas. Vi har kommit en bra bit på väg, många djurförsök är redan ersatta. Med mer pengar kan vi se till att det utvecklas fler moderna djurfria metoder. Tillsammans med dig kan vi ersätta djurförsök i snabbare takt.

Skänk gärna en gåva på plusgiro 90 70 90-5.

Eller SMS:a **DJURVÄN** till 72980 så skänker du 50 kr och är med och ersätter djurförsök. TACK! ♥

Hör gärna av dig!

08-749 03 40 • info@forskautandjurforsok.se • www.forskautandjurforsok.se

**FORSKA UTAN
DJURFÖRSÖK**

Foto: Flickr

OLIKA BEDÖMNINGAR AV DJURFÖRSÖK

Ett **djurförsök som är förbjudet i Stockholm kan godkännas i Göteborg, och vice versa.** Bristen på riktlinjer gör att de nämnder som godkänner försöken beslutar olika. Inte heller den nya centrala djurförsöksetiska nämnden kommer att göra situationen bättre, menar nämndledamoten Karin Gabrielsson Morton från Forska Utan Djurförsök.

Alla forskare som vill använda sig av djurförsök måste få tillstånd av en djurförsöksetisk nämnd. Nämnderna ska avgöra om det lidande som orsakas är motiverat i relation till nyttan med försöket. Det finns sju fristående nämnder i landet. Men nämnderna beslutar olika, skriver tidningen Riksdag & Departement som granskat nämnderna.

– Jag har mycket tydligt hört talas om forskare som vet att försök godkänns i en nämnd och avslås i andra. Därför söker man i den nämnd där man tror att man får ja, säger Erik Göransson, ordförande Uppsala djurförsöksetiska nämnd, till Riksdag & Departement.

Han får medhåll av Inge Skog, från Djurens Rätt i Malmö och medlem i Malmö/Lunds djurförsöksetiska nämnd.

– Det är en total rättsosäkerhet, ett lotteri både för djuren och för forskarna. Djuren kan utsättas för ett plågsamt ingrepp i en stad som de skulle ha sluppit i en annan utan att det finns en motivering till varför.

I samband med att det nya EU-direktivet om djurförsök infördes vid årsskiftet fick systemet med nämnderna ett tillskott – en central djurförsöksetisk nämnd. Den centrala nämnden ska bli en instans dit forskare – men inte djurförsöksmotståndare – kan överklaga de regionala nämndernas beslut. Särskilt plågsamma försök ska dessutom eftergranskas. På detta sätt är nämndens beslut tänkta att bli vägledande för de regionala nämnderna. Men

Karin Gabrielson Morton, sakkunnig på organisationen Forska Utan Djurförsök och ledamot i den centrala djurförsöksetiska nämnden, tror inte att det kommer att lösa problemet.

– Den centrala nämnden kommer inte att göra någon större skillnad, i alla fall inte under de första åren. Bara de ärenden som har fått avslag får överklagas. Det vore mycket bättre om även godkända djurförsök får överklagas centralt, då skulle det kunna etableras en praxis för vad som ska tillåtas och inte tillåtas.

Det är just bristen på riktlinjer och praxis är det som gör att de regionala nämnderna beslutar olika, menar hon. Dessutom saknas kunskap om alternativa metoder, menar Karin Gabrielson Morton.

– Det finns ingenstans nämnderna kan vända sig för att få information om bästa möjliga sätt att utföra ett ingrepp eller att till exempel hålla djuren på ett bra sätt. Vi vill införa ett så kallat 3R-center för alternativa metoder, säger hon.

3R står för Replace, Reduce och Refine – ersätta, minska, förfinas – och är principer för att minska antalet djur som används i djurförsök och att minska lidandet för de djur som används. 3R är en av hörnste-

"Det är en total rättsosäkerhet, ett lotteri både för djuren och för forskarna. Djuren kan utsättas för ett plågsamt ingrepp i en stad som de skulle ha sluppit i en annan."

Inge Skog, Djurens Rätt Malmö och Malmö/Lunds djurförsöksetiska nämnd

narna i det nya EU-direktivet om försöksdjur.

Det tänkta centret skulle kunna göra att nämndernas kunskapsnivå jämnas ut, menar Karin Gabrielson Morton.

Därmed skulle nämndernas besluten påverkas och bli mer lika.

De djurförsöksetiska nämnderna hör till Jordbruksverket, men varje nämnd är fri att tolka verkets föreskrifter på egen hand för att sedan fatta egna beslut. Myndigheten är medveten om att besluten ser olika ut i olika nämnder. Från Jordbruksverkets sida arbetar man nu med bland annat utbildning, säger Helena Kättström, djurskyddschef. Frågan har även tagits upp på ordförandekonferenser och med djurskyddsorgan. Men det saknas fortfarande en tidsram för när problemet väntas vara åtgärdat.

– Vi är väl medvetna om att det finns ett behov. Det är en lång kedja av det här så vi jobbar med olika möten och utbildningsinsatser på olika nivåer. Det är mycket som sker parallellt här i och med föreskrifterna som grundar sig på det nya försöksdjursdirektivet, säger Helena Kättström. ✕

Text Micke Hanås

Sköldpadda med evighetstvål

Trött på att lukta apa om händerna efter att du hackat vitlök eller hållt upp surströmming? Med sköldpaddan Amanda i köket slipper du sånt, lovar tillverkaren. Som skal har sköldpaddan en evighetstvål i rostfritt stål, som genom en kemisk reaktion ska ta bort lukterna om du gnuggar händerna med den efter att du sköljt dem i vatten. Resten av sköldpaddan är i plast och kan fås i flera olika färger.

Kökssköldpaddan Amanda kan köpas på till exempel webshoppen Bluebox (www.bluebox.se).

Svindyra voffningar

Går hela ditt hem i djurtema? Nu finns möjligheten att djurifiera något som du förmodligen inte trodde var möjligt – din stereo. Högtalarna "woofers" ser ut som sittande hundar med högtalarelement istället för huvud. Men smakar det så kostar det – designprylar är sällan billiga och dessa voffare är inget undantag – räkna med att betala över 900 euro per högtalarpar. De går att köpa på internet, till exempel på www.gnr8.biz/europe.

BOKTIPS!

KONSTEN ATT FOTOGRAFERA FÅGLAR OCH ANDRA DJUR

Brutus Östling
Nordstedts

Det är något med Brutus Östlings bilder som gör dem helt magiska. Något som får betraktaren att stanna upp och titta en extra gång. Kanske har han lyckats fånga djurens själ, eller så finns det en enklare förklaring – som Brutus Östling själv skriver i avsnittet om att välja mellan alla tusentals exponeringar av ett motiv – "De vackra bilderna finns redan, men har någon valt ut just den avvikande bilden?".

Förutom att innehålla hundratals både vackra och avvikande bilder på fåglar och en del andra djur, är boken en gedigen handbok i hantverket att fotografera dem. Tyngdpunkten i boken ligger på det tekniska – vilken utrustning som underlättar, hur man hanterar den och hur man anpassar sig till olika situationer. Men boken tar även upp saker som bildkomposition, hur man kommer närmare fåglar, hur man bygger sitt eget gömsle, och hur man på ett kreativt sätt kan fånga djuren i spännande situationer. Läs boken, dra på gummistöv-larna och gå ut och ta egna magiska, avvikande djurbilder!

Boken finns att köpa i bokhandeln eller till exempel på www.adlibris.se.

Igelkottsbo!

Vill du ha en fredlig liten granne i din trädgård? Om du skaffar ett igelkottsbo finns det en chans att det flyttar in en igelkott där, speciellt om du lägger in torra löv eller sönderrivna tidningar i huset.

Naturskyddsföreningen har instruktioner för hur du bygger ett eget bo (lättast att hitta via sökmotorn google – sök på "igelkottsbo för vintern"). Det är viktigt att använda virke som inte är impregnerat, och att bygga in ventilation på rätt sätt i boet. Igelkotten gillar att samla löv och de kan råka täppa till ventilationshålet om det inte är rätt konstruerat.

Om du hellre köper ett färdigt bo finns det på internetbutiken www.vivara.se. Igelkottsboet är tillverkat i vädertåliga material, med en ingångstunnel som gör det svårt för rovdjur att ta sig in.

Foto: Istockphoto

Tack för era gåvor!

I förra numret av tidningen bad vi om en gåva. Vi berättade om vårt arbete med djurungar - kommande generationer som förtjänar ett värdigt liv. Under sommaren har många ringt oss och frågat hur man ska göra när man hittar en till synes övergiven djurunge. Svaret är nästan alltid att lämna ungen i fred, föräldradjuret finns ofta i närheten men kan ha skrämts av människorna. Just nu är det dock många som ringer oss angående kattungar som fötts i exempelvis en lada och inte har någon ägare. Eftersom detta är djur som ska vara tama är det viktigt att kattungar snabbt kommer i kontakt med människor och socialiseras. Här gör våra djurhem ett fantastiskt jobb. Men det kostar pengar att rädda liv och därför fortsätter vi att be om stöd. Vi och alla små och stora djur som behöver vår hjälp tackar för att du finns.

Hör gärna av dej om du har frågor eller funderingar. Vill du veta mer om våra olika stödformer kan du fylla i talongen nedan och skicka till oss.

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare
(Här med taxen Kanel)

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare
(Här med taxen Kanel)

Kontakta vår medlemsservice

Välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges medlemsservice på **08-673 35 11**. Vi finns här för att svara på dina frågor. Våra telefonfonder är mån-tors 9-15, fre 9-14. Du kan också mejla till info@djurskyddet.se eller faxes till **08-673 36 66**.

Brev skickas till Djurskyddet Sverige, Virkesvägen 10, 120 30 Stockholm.

Bella Öberg

Vi säljer boken *Monsterbiff till middag?*

Vi har fått ett parti med Torbjörn och Ylva Espings bok *Monsterbiff till middag? Konsten att äta kött med gott samvete*. Vi erbjuder därför dig som medlem att köpa boken av oss. Boken är i pocket och säljs så långt lagret räcker. Allt överskott går till vårt arbete.

Monsterbiff till middag? är en reportagebok om vårt älskade kött. De grävande reportrarna Torbjörn och Ylva Esping avslöjar köttbranschens största hemligheter. Varför vi aldrig kan få kravmärkt kalkonkött i Sverige. Hur mjölkarna i bregottfabriken har det. Hur monsterrasen belgisk blå i smyg etablerat sig i Sverige. Uppfödaren Roger Nilsson berättar för första gången öppenlydigt om hur han bröt mot alla lagar för att ta rasen till Sverige. *Monsterbiff till middag?* ställer också svåra frågor till oss konsumenter: Måste vi verkligen ställa upp på dagens hårda lantbruk? Om djuruppfödningen är för extrem, vad är lösningen? Vad kan vi göra för att ta makten från bönder och slaktare, och få ett kött som vi kan äta med gott samvete?

80 kr
(ink. porto)

Skicka din beställning till info@djurskyddet.se eller ring **08-673 35 11**.

Djurskyddet Sverige är godkända som 90-kontoinnehavare av Svensk Insamlingskontroll. Ett så kallat 90-konto är ett insamlingskonto som har utfärdats av Svensk Insamlingskontroll som sedan kontrollerar hela organisationens verksamhet och ekonomi för att du som givare ska känna trygghet att din gåva används rätt. Vårt 90-konto: 90 01 06-6

Klipp av talongen här, lägg i kuvert och skicka kostnadsfritt till vår svarspostadress.

Fyll i talongen och posta den till Djurskyddet Sverige!

Ja, jag vill veta mer om hur jag kan stödja Djurskyddet Sverige. Skicka mig information om:

- ☐ Bli Djurvän (100 kr/mån)
- ☐ Ge en gåva
- ☐ Minnesgåva
- ☐ Högtidsgåva
- ☐ Ge bort medlemskap
- ☐ Testamentering

☐ Jag är redan medlem men har ny adress.
(Fyll i både din nya och gamla adress, samt medlemsnummer)

☐ Jag är redan medlem men lämnar gärna mitt telefonnummer och/eller e-post så att ni kan nå mig på flera sätt.
(Glöm inte fylla i ditt namn och medlemsnummer)

Det går också bra att mejla info@djurskyddet.se för att meddela din nya adress.

Namn och min nya adress:

För- och efternamn: _____

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Personnummer (ÅÅMMDD): _____

Vid adressändring; det här var min gamla adress:

Adress: _____

Postnummer: _____ Postadress: _____

Medlemsnummer: _____

Skicka talongen till: Djurskyddet Sverige, Svarspost, Kundnr 20425761, 120 20 Stockholm

→ VETERINÄREN

→ ETOLOGEN

HUR AGERA VID HUGGORMSBETT?

För ca 13 år sedan fick vår hund ett huggormbett i nosen. Hon fick då två injektioner, en med kortison, en med antibiotika. Vad jag förstår blev hon helt återställd, men inga prover togs. 2011 fick vår nuvarande hund (finsk spets 5 år) också ett huggormbett i nosen. Hunden blir inlagd, får dropp samt smärtstillande. Veterinären ville varken ge antibiotika eller kortison. Hur skall den enskilde djurägaren agera vid huggormsbett? Hur är veterinärens policy idag angående ormbett?

Törs vi låta bli att ge kortison?

Barbro Palm

SVAR Policyn idag är att inte generellt ge cortison vid huggormsbett (dock kan det i vissa fall vara indicerat). Bakgrunden till detta är att det finns studier som visar ökad snarare än minskad dödlighet bland de hundar som behandlats med cortison.

Problemet är att hundar som blir huggormsbitna ofta svullnar kraftigt, och många tror att detta kan vara dödligt (framförallt om de svullnar i andningsvägar). Det är dock inte detta som är livshotande i den absoluta majoriteten av fall. Det allvarliga med ormbett är de senreaktioner som kan drabba hundarna av ormgiftet, framförallt blodkroppssönderfall och hjärtpåverkan. Det är dock långt ifrån alla hundar som utvecklar allvarliga senreaktioner. Enligt en äldre svensk studie dör ca 4 procent av huggormsbett, den absoluta majoriteten får alltså inte allvarliga senreaktioner.

Det enda som har en bevisad effekt mot ormgiftet är ormserum, vilket dock är en dyrbar behandling. Veterinärer som arbetar med intensivvård har fastställt en lång rad kriterier för vilka hundar som bör ha serum, eftersom det inte är kostnadseffektivt att ge det till alla. Problemet ligger också i att serum bör ges innan senreaktioner uppstår, det är alltså en balansgång där det krävs kvalificerade överväganden.

Rådet är alltså: uppsök veterinär vid ormbett för att få en bedömning och ge inte cortison förebyggande. Om hunden verkar dålig, ta dig till ett djursjukhus med intensivvård och tillgång till ormserum så att bedömning kan göras om lämplig behandling. ✕

HUR TRÄNAR JAG HUNDEN ATT VARA SJÄLV?

Jag undrar vad man ska göra om ens hund skäller när den är ensam? Hur ska jag träna honom att vara själv? Är aldrig bort mer än två timmar men vill ju inte att min hund ska vara olycklig.

Vänliga hälsningar Husse

Foto: iStockphoto

SVAR Det är svårt att svara på sådana här frågor när man inte vet mer. Hur gammal är din hund, vad är det för ras? Har det alltid varit så här eller har skällandet kommit plötsligt eller blivit värre? Har du tränat ensamhet korta stunder först innan du började lämna din hund två timmar? Hur mycket är din hund aktiv och på promenader under varje dag?

Jag ska ge några mer allmänna svar. Ensam-hemma-problem ska man alltid ta på största allvar. Allvaret ligger både i att hunden ofta mår dåligt och att grannar kan klaga, vilket snabbt gör situationen ohållbar. Jag tycker att du ska söka en professionell person som kan hjälpa dig att analysera läget, lägga upp en träningsplan och att stötta dig. Principerna i behandlingen är:

1. Försöka hitta orsaken till att din hund skäller/är orolig (är den otillräckligt tränad för ensamhet, har något hänt, är den för aktiv, är problemet separationen från dig etc)

2. Titta över er vardag – får din hund lagom med lämplig aktivitet och stimulans?

3. Lägga upp en träningsplan, vilket innebär mycket korta stunder av ensamhet i början och då behöver man hundpassning för den tid man jobbar/är hemifrån. ✕

Torkel Falk

Veterinär och ordförande i Djurskyddet Helsingborg

Kerstin Malm

Filosofie doktor i etologi

Hästar kräver mycket av människor, men de ger ännu mer tillbaka. Artisten **Richard Herrey** hade som liten flera fyrbenta vänner, som som fanns där för honom i vått och torrt. Speciellt gotlandsrussen Bull, som troget ställde upp på tävlingar och "cowboy-ridsätt".

Jag föddes i ett stall

Nja kanske inte riktigt, men mina föräldrar drev ett stort ridläger utanför Strömstad under hela min uppväxt. Det medförde många underbara minnen förknippade med hästar från barndomsåren.

Det är faktiskt så att när jag idag känner lukten av häst eller stall fylls jag omedelbart med värme och glädje. Jag är hemskt förtjust i djur rent allmänt och har tre stycken små hundar men det finns en speciell plats i mitt hjärta för just hästar. Dessa magnifika djur som genom historien varit människans absolut bästa vän. Som har ställt upp som arbetsdjur, transportmedel och varit en kamrat till oss människor i vått och torrt, i krig och fred.

Jag hade flera favorithästar som barn. En av de första var en liten ponny som hette Dragoon som jag ibland ställde upp framför en gammal diligens vi hade uppställd på Ranchen (som hela ridlägerområdet kallades).

Jag satte mig på diligensen och ropade glatt:

"he-haw .. kom igen nu Dragoon, nu ska du och jag resa till Amerika"

Vi hade två gotlandsruss som hette Bill och Bull och jag gillade Bull. En pålitlig och snäll häst som dessutom var full av energi. Jag kan minnas många tillfällen när vi var ute och red långa turer i skogen. Jag gillade att tävla redan då och utmanade gärna andra. Lille Bull var en snabb häst, riktigt snabb, tyckte jag i alla fall. Brukade hålla honom tillbaka lite när de andra galopperade iväg bara för att sedan jaga ikapp i högsta möjliga fart.

Han gjorde mig sällan besviken och så här i efterhand kan jag gilla honom ännu mer för att han stod ut med mig och var min kamrat trots att jag kanske var lite väl cowboy-aktig i mitt sätt att rida.

Richard Herrey
Artist

Att i tidiga år fått möjligheten att umgås med hästar har betytt mycket i mitt liv. Jag lärde mig tidigt vikten av att arbeta hårt och att vad som helst kan hända och vikten av att ta ansvar och kunna lösa problem som dyker upp. Som de flesta vet är det inte helt ofarligt med hästar och det gäller att ha respekt och förståelse för olika personligheter och temperament. Klarade mig faktiskt mirakulöst nog från

svåra skador under uppväxten. Oftast kom jag undan med blotta förskräckelsen men jag har ett långt ärr över höger öga där en häst nästan sparkade av ögat på mig som lite för nyfiken och närgången treåring.

Hästar kräver mycket arbete. Det skall mockas och städas i stallet. De skall ha mat och vatten. De ska borstas och hållas rena, de ska vårdas och skötas på alla möjliga sätt för att må bra. Jag har som barn varit med och hjälpt till när föl har kommit till världen, när hingstar kastrerats och till och med när man varit tvungen att avliva skadade hästar. Jag lärde mig faktiskt att sko hästar från min far redan som tioåring vilket är oerhört ansvarsfullt och känsligt eftersom det lätt kan bli fel med tråkiga konsekvenser för hästen.

Numera så blir det inte så mycket ridande eller tid med hästar av olika skäl. Livet rullar på och jag tar mig tyvärr inte tid. Vissa dagar kan jag dock känna oerhörd saknad och vill jag drömma mig tillbaka till barndomen finns det inget som är bättre än att trycka in näsan i en mjuk varm mule och kramas lite med ett av jordens finaste djur. ✕

"När jag idag känner lukten av häst eller stall fylls jag omedelbart med värme och glädje."

Djurskyddet Sverige där du bor!

Djurskyddet Sverige är ett riksförbund med 58 lokalföreningar över hela landet.

BLEKINGE LÄN

Djurskyddet Karlshamn

Telefon: 0702-65 00 46
djurskyddetkarlshamn@telia.com

Djurskyddet Ronneby

djurskyddetronneby@hotmail.com

DALARNAS LÄN

Djurskyddet Dalarna (Rättvik)

Telefon: 0736-73 77 00
rebeccakarlsson@live.se

GÄVLEBORGS LÄN

Djurskyddet Bill & Bull Söderhamm

Telefon: 0764-10 01 01
info@djurskyddetbillochbull.se

Djurskyddet Bollnäs-Ovanåker

Telefon: 0278-331 90
djurskydd_bollnas@hotmail.com

Djurskyddet Norra Hälsingland (Bjuråker)

Telefon: 0702-22 31 02
mallan.dragsved@hotmail.com

HALLANDS LÄN

Djurskyddet Norra Halland (Kungsbacka)

Telefon: 0340-65 50 75
sylv71@hotmail.com

Djurskyddet Kattfotens Katthem i Halmstad

Telefon: 0701-55 80 08
kattfoten@kattfoten.se

Djurskyddet Varberg

Telefon: 0345-341 50
djurskyddetvarberg@hotmail.com

Halmstadortens Djurskyddsförening

Telefon: 0346-530 68
tomas.erge@telia.com

JÄMTLANDS LÄN

Djurskyddet Jämtlands Län (Östersund)

Telefon: 063-51 33 55
nra.eriksson@telia.com

JÖNKÖPINGS LÄN

Djurskyddet Eksjö

Telefon: 0702-52 82 88
cats@djurskyddet-eksjo.se

KALMAR LÄN

Djurskyddet Kalmar

Telefon: 0480-219 74
djurskyddet.kalmar@netatonce.net

Djurskyddet Oskarshamn

Telefon: 0491-188 15
oskarshamn@djurskyddet.se

Djurskyddet Västervik

Telefon: 0490 - 305 18
djurskyddetvastervik@telia.com

KRONOBERGS LÄN

Djurskyddet Kronoberg (Växjö)

Telefon: 0470-77 15 29
info@djurskyddetkronoberg.se

NORRBOTTENS LÄN

Djurskyddet Norrbotten (Luleå)

Telefon: 0730-32 21 82
jenny.lindback@hotmail.com

SKÅNE LÄN

Djurskyddet Helsingborg

Telefon: 0700-31 53 47
inger.dahl@telia.com

Djurskyddet Kullabygden (Höganäs)

Telefon: 0702-46 80 42
djurskyddet.hoganas@telia.com

Djurskyddet Landskrona

Telefon: 0738-04 96 44
djurskyddetlandskrona@hotmail.com

Djurskyddet Malmö

Telefon: 0703-11 24 40
info@djurskyddetmalmo.se

Djurskyddet Nordostskåne

Telefon: 0708-11 28 16
nordostskane@djurskyddet.se

Djurskyddet Skånekatten

Telefon: 0707-66 43 46
info@skanekatten.se

Djurskyddet Ängelholm-Bjäre

Telefon: 0761-40 49 00
angelholm-bjare@djurskyddet.se

Stiftelsen Lunds Djurskyddsfond

Telefon: 046-32 05 00
stiftelsen.lunds.djurskyddsfond@hotmail.se

STOCKHOLMS LÄN

Djurskyddet DOSO

Telefon: 08-765 66 23

Djurvännernas förening i Stockholm

Telefon: 08-755 68 46
ordf@djurvannernastockholm.se

Hundfrämjandet (Tumba)

Telefon: 08-531 883 48
hundframjandet@hotmail.com

Djurskyddet Kattvärtet Haninge

Telefon: 08-776 16 80
info@kattvarnet.nu

SÖDERMANLANDS LÄN

Djurskyddet Eskilstuna

Telefon: 0704-67 03 36
ordforande@djurskyddet-eskilstuna.se

Djurskyddet Mariefred

Telefon: 070 777 19 54
djureva@hotmail.com

Djurskyddet Nyköping

Telefon: 0155-21 76 32
katthemmet@finttorpskatthem.se

Djurskyddet Strängnäs

Telefon: 070-880 54 42
strangnasdjurskydd@live.se

UPPSALA LÄN

Djurskyddet Uppsala Län

Telefon: 0708-56 64 23
stefan_hamnstedt@hotmail.com

VÄRMLANDS LÄN

Djurskyddet Filipstad

Telefon: 072-549 38 69
djurskyddet-filipstad@hotmail.se

Djurskyddet Karlstad

Telefon: 054-53 47 06
kontakt@djurskyddetkarlstad.se

Djurskyddet Kristinehamn

Telefon: 0550-151 55
djurhemmet@djurskyddetkristinehamn.se

Djurskyddet Säffle-Åmål

Telefon: 0705-8 38 145
djurskyddetsaffleamal@hotmail.se

Djurskyddet Westra Wermland (Arvika)

Telefon: 0722-33 38 10, 0722-33 38 20
djurskyddetwestrawermland@gmail.com

Djurskyddet Sunne

Telefon: 0725-30 73 77
sunne@djurskyddet.se

VÄSTERBOTTENS LÄN

Djurskyddet Skellefteå

Telefon: 0702-70 03 92
djurskyddetskelleftea@gmail.com

Djurskyddet Västerbotten (Umeå)

Telefon: 0706-47 34 20
info@djurskyddet.umea.com

Djurskyddet Åsele Katthem Kurriyan

Telefon: 0941-109 87
aselekurriyan@hotmail.com

VÄSTERNORRLANDS LÄN

Djurskyddet Härnösand

Telefon: 0611-128 17
m_elmroth@hotmail.com

Djurskyddet Katthjälpen Sundsvall

Telefon: 0730-44 60 66
info@katthjalpen.se

Djurskyddet Sundsvall

Telefon: 060-56 78 50
djurskydds@hotmail.com

Djurskyddet Ådalen (Sollefteå)

Telefon: 0620-242 67
djurskyddetadalen@hotmail.com

Djurskyddet Örnsköldsvik

Telefon: 0660-25 02 77
oviks_djurskydd@hotmail.com

VÄSTMANLANDS LÄN

Djurskyddet Köping Kattvännerna

Telefon: 0221-289 12
koping@djurskyddet.se

Djurskyddet Västerås Huskatten

Telefon: 021-18 95 98
info@huskatten.com

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Djurskyddet Bohuslän

Telefon: 0761-17 77 81
info@djurskyddetbohuslan.se

Djurskyddet Skaraborg (Töreboda)

Telefon: 0739-24 26 72
skaraborg@djurskyddet.se

Djurskyddet Skövde katthem

Telefon: 0737-03 70 31
skovdekatthem@hotmail.com

Djurskyddet Uddevalla

Telefon: 0522-51 17 08

ÖREBRO LÄN

Djurskyddet Örebro

Telefon: 070-623 83 38
gorang915@telia.com

ÖSTERGÖTLANDS LÄN

Djurskyddet Fiahemmet i Norrköping

Telefon: 011-31 14 99
fiahemmet@hotmail.com

Djurskyddet Mjölby

Telefon: 0142-36 11 02
djurskyddetmjolby@gmail.com

Linköpings Djurskyddsförening

Telefon: 013-501 65
djurskydd@linkopingsdjurskydd.se

AGERA NU!

Fyrverkerier och smällare skrämmar, stör och skapar ångest hos många djur, både tama och vilda, småbarn, människor med krigsupplevelser och äldre. Fyrverkerierna innehåller många miljöfarliga ämnen som sprids i naturen. Varje år skadas inte bara omkring 200 personer så allvarligt att de måste uppsöka en akutmottagning, utan också egendom för miljonbelopp. Det finns många anledningar till varför den fria användningen av fyrverkerier och pyroteknik för privatpersoner borde förbjudas.

En namninsamling under namnet "Fyrverkeri-Begränsningar" har startats för att uppmärksamma detta. Djurskyddet Sverige är en av de organisationer som stödjer namninsamlingen och uppmanar dig att skriva på samt sprida att den finns.

Skriv på: www.skrivunder.com/fyrverkeribegransningar
Läs mer: www.fyrverkeribegransningar.se

Vill du hjälpa till att samla in namnunderskrifter med listor i pappersform kan du höra av dig till oss så skickar vi listor till dig. Mejla till info@djurskyddet.se eller ring 08-673 35 11.

Katarina Lingeag-Ekholm

Förbundsstyrelseledamot

katarina.lingehagekholm@djurskyddet.se

SISTA ORDET

Ordval i djurens värld

■ **Jag sitter för** Djurskyddets räkning i Jordbruksverkets referensgrupp för får och get. Vår roll i referensgrupperna – som även samlar bland annat uppfödare, veterinärer och representanter för näringen – är att bevaka djurskyddet och försöka bromsa förslag som läggs för att nå högre ekonomisk vinning på djurens bekostnad. När det gäller fåren är de senaste frågorna vi haft uppe främst att skydda fåren från vårdslös vallning med hund, att få fortsätta behålla kuperingsförbudet av svansarna och att få fortsätta behålla dispens för att få utföra kirurgisk embryotransfer på tackor. Och att bevaka sammanställningar från djurskyddsinspektioner – nu pekar till exempel en kartläggning från svenska fårgårdar på att cirka 20 procent av fåren är underviktiga.

Jag tänker ofta på ordval och språkets betydelse när vi tillskriver olika djurarter olika värde. För lantbruksdjur talar vi ofta om produktionsenheter och avelsmaterial och djurenheter. Det krävs till exempel ett helt gäng höns eller kycklingar för att det ska bli en djurenhet. För fårens del används ord som utslagstackor och vallningsobjekt. Tänk om vi hade använt dessa ord på hundar och katter som hålls som sällskapsdjur? Då hade det nog blivit diskussion.

Jag deltog i juni på ett möte på Svenska Kennelklubben för Djurskyddets räkning. Mötet handlade om djurskyddsproblemen som kan uppstå för de djur som blir valade av hundar. Här talar man om hundar respektive vallningsobjekt. Får, kor, ankor, getter, det vill säga djuren som blir vallade, kallas vallningsobjekt. Visst är det lite lättare att släppa på hänsynen till någon som man kan kalla objekt? Från Djurskyddet har vi här fått till en ändring i språket så nu kommer det kallas "djuren som blir valade" eller namnet på den specifika arten.

Jag hoppas att alla vi som arbetar för Djurskyddet reflekterar över detta och inkluderar alla arter i djurskyddsarbetet, inte bara sällskapsdjur. ✕

Foto: iStockphoto

NÄSTA NUMMER

KOMMER 25 NOVEMBER

TEMA

Konsument

LÄS FLER NYHETER PÅ TIDNINGEN.DJURSKYDDET.SE

Låt djuren ärva

Tänker du på Djurskyddet Sverige i ditt testamente hjälper du utsatta djur att få ett bättre liv.

De flesta skriver aldrig testamente. Kanske känner man ett visst obehag för att planera för sin egen bortgång. Men att själv få bestämma vad som ska hända med sina tillgångar efter sin bortgång är ett starkt skäl till att tänka om.

Vi är mycket tacksamma för de gåvor och arv som vi fått genom åren. Utan dem skulle vi inte kunna bedriva vår verksamhet. Djurskyddet Sverige har 90-konto, vilket innebär att verksamheten kontrolleras av Svensk Insamlingskontroll.

Läs mer om testamentering på www.djurskyddet.se.

Vill du ha hjälp med ditt testamente eller har frågor om testamentering är du välkommen att kontakta Djurskyddet Sveriges generalsekreterare Åsa Hagelstedt.

Telefon: 08-688 28 37

E-post: asa.hagelstedt@djurskyddet.se.